

Vergaderjaar 2010–2011

32 368

Tweede aanpassing van wetten in verband met de nieuwe staatsrechtelijke positie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba als openbaar lichaam binnen Nederland – A (Tweede Aanpassingswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba – A)

32 419

Tweede aanpassing van wetten in verband met de nieuwe staatsrechtelijke positie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba als openbaar lichaam binnen Nederland – B (Tweede Aanpassingswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba – B)

32 428

Derde aanpassing van wetten in verband met de nieuwe staatsrechtelijke positie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba als openbaar lichaam binnen Nederland (Derde Aanpassingswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba)

Nr. 15

VERSLAG VAN EEN WETGEVINGSOVERLEG

Vastgesteld 17 november 2010

¹ Samenstelling:

Leden: Van Beek (VVD), Van Gent (GroenLinks), Van Bommel (SP), Halsema (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), Timmermans (PvdA), Koopmans (CDA), Van Bochove (CDA), Van Dam (PvdA), Smilde (CDA), Ortega-Martijn (ChristenUnie), Van der Burg (VVD), voorzitter, Brinkman (PVV), Pechtold (D66), Van Raak (SP), Thieme (PvdD), Heijnen (PvdA), Bontes (PVV), Bosman (VVD), Recourt (PvdA), plv. voorzitter, Schaart (VVD), Lucassen (PVV) en Hachchi (D66).

Plv. leden: Nicolai (VVD), Peters (GroenLinks), De Wit (SP), Dibi (GroenLinks), Dijkgraaf (SGP), Spekman (PvdA), Sterk (CDA), Van Toorenborg (CDA), Wolbert (PvdA), Knops (CDA), Voordewind (ChristenUnie), Ziengs (VVD), Helder (PVV), Schouw (D66), Irrgang (SP), Ouwehand (PvdA), Kuiken (PvdA), Kortenoeven (PVV), Neppéus (VVD), Dijkzema (PvdA), Dijkhoff (VVD), Elissen (PVV) en Berndsens (D66).

De vaste commissie voor Koninkrijksrelaties¹ heeft op 15 november 2010 overleg gevoerd met minister Donner van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en minister Van Bijsterveldt-Vliegenthart van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over **aanpassing openbare lichamen Bonaire, Sint-Eustatius en Saba**.

Van het overleg brengt de commissie bijgaand stenografisch verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties,
Van der Burg

De griffier van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties,
De Gier

Stenografisch verslag van een wetgevingsoverleg van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties

Maandag 15 november 2010
Aanvang 11.00 uur

Voorzitter: Van der Burg

Aanwezig zijn 5 leden der Kamer, te weten:

Bosman, Van der Burg, Van Gent, Recourt en Wiegman-van Meppelen Scheppink,

en de heer Donner, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en mevrouw Van Bijsterveldt-Vliegenthart, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Tweede aanpassing van wetten in verband met de nieuwe staatsrechtelijke positie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba als openbaar lichaam binnen Nederland – B (Tweede Aanpassingswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba – B) (32 419);**
- **het wetsvoorstel Tweede aanpassing van wetten in verband met de nieuwe staatsrechtelijke positie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba als openbaar lichaam binnen Nederland – A (Tweede Aanpassingswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba – A) (32 368);**
- **het wetsvoorstel Derde aanpassing van wetten in verband met de nieuwe staatsrechtelijke positie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba als openbaar lichaam binnen Nederland (Derde Aanpassingswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba) (32 428).**

De **voorzitter**: Ik open het wetgevingsoverleg over de BES-eilanden. De minister van BZK komt ietsje later. Ik heet de minister van OCW en haar ambtelijke ondersteuning welkom. Uiteraard verwelkom ik ook alvast de minister van BZK en zijn ambtelijke ondersteuning. Verder verwelkom ik de leden van de commissie en natuurlijk alle mensen die op de publieke tribune of elders in het Koninkrijk dit debat volgen.

We beginnen vandaag met het eerste wetsvoorstel op de agenda, dat met name over onderwijs gaat. We volgen de volgorde van de sprekers op de lijst.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Het valt mij op dat er zo weinig woordvoerders zijn. Hebt u nog afmeldingen binnen gekregen?

De **voorzitter**: Dat wilde ik net zeggen. We hebben twee afmeldingen gekregen. Een afmelding komt van de heer Van Raak. Dit wetgevingsoverleg overlapt namelijk het wetgevingsoverleg waar hij bij aanwezig is, dat gaat over de politie. De andere afmelding is van de heer Van Bochove van de CDA-fractie, die ook met een overlap te maken heeft.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dat is opmerkelijk.

De **voorzitter**: Misschien zijn er nog fracties die zich willen aansluiten bij de vier fracties die nu vertegenwoordigd zijn. Mevrouw Wiegman vervangt mevrouw Ortega, die ziek is. Mevrouw Wiegman zal ook niet het hele overleg bijwonen, maar wilde toch graag een inbreng leveren omdat

haar fractie dit zo belangrijk vond. Ik geef haar graag het woord. We mikken op een spreektijd van tien minuten per woordvoerder.

Mevrouw **Wiegman-van Meppelen Scheppink** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik bedank de collega's dat ik hier als eerste het woord mag voeren. Ik bied namens Cynthia Ortega verontschuldigen aan. Zij is ziek, maar zij had zo veel voorbereid aan amendementen en aan tekst dat het ontzettend jammer zou zijn als haar bijdrage gemist zou worden in het debat. Ik weet niet precies wat is afgesproken over een verdeling in blokken, maar voor mij zit er niets anders op dan gewoon de tekst voor te lezen die ik heb. Daarin komt alles wat relevant is voor vandaag aan bod.

De heer **Recourt** (PvdA): Minister Donner is niet aanwezig. Is dat geen bezwaar?

Mevrouw **Wiegman-van Meppelen Scheppink** (ChristenUnie): Maar het kabinet is vertegenwoordigd. Ik heb begrepen dat het kabinet met één mond weet te spreken. Ik zie ook dat er een goede ambtelijke ondersteuning aanwezig is. Ik verwacht daarom dat mijn bijdrage in zijn geheel zal overkomen bij het gehele kabinet.

Vijf weken na 10 oktober 2010 weten de bewoners van Bonaire, Sint-Eustatius en Saba nog niet waar zij aan toe zijn. Dat was ook het dilemma dat de fractie van de ChristenUnie had toen zij besloot om toch in te stemmen met het koninklijke besluit om de datum van 10-10-10 te effectueren. Vandaag behandelen wij in de Kamer opnieuw aanpassing van wetgeving die al van kracht had moeten zijn. Deze rechtsonzekerheid ligt in het verlengde van een rechtsongelijkheid. Daar heeft mijn fractie in de afgelopen jaren al vaak op gewezen. De ongelijke behandeling van burgers binnen Nederland heeft op de eilanden al voor veel onrust gezorgd. Men is er daar beducht voor om als een soort tweederangsburgers te worden neergezet. In dit kader vraag ik de minister of in december inderdaad een referendum zal plaatsvinden en wat de uitslag hiervan betekent voor het proces.

We mogen wel vaststellen dat op de verschillende eilanden grote maatschappelijke onrust is ontstaan over de nieuwe wetgeving. Burgers vrezen dat zij tweederangsburgers worden in Nederland. Die vrees kan ik goed begrijpen. Ik zal dadelijk aan de hand van verschillende wetsvoorstellen laten zien dat burgers op de BES-eilanden niet als zelfstandige burgers worden behandeld. En dan heb ik het nog niet over de in voorbereiding zijnde rijkswet personenverkeer, die veel onrust aan het veroorzaken is. Daar komt nog iets bij. De eilanden hebben geen eigen vertegenwoordiging in de Tweede Kamer. De wetgeving die we hier vaststellen kent daarmee dus een democratisch tekort. Ik heb dit in het voorjaar voor de toekomst willen oplossen door in een motie te vragen om te onderzoeken of een eigen vertegenwoordiging in de Kamer mogelijk is. Met alle grondwetswijzigingen in het verschiet kan zo'n wijziging er ook wel bij. Feit is nu dat wij zonder de nadrukkelijke instemming van de eilandbewoners zeer specifieke wetten vaststellen, die in hun dagelijks leven van grote betekenis zijn. De ChristenUnie had meer aandacht voor de bijzondere omstandigheden op zijn plaats gevonden. In april dit jaar hebben wij verschillende consensusrijkswetten behandeld. Mijn fractie heeft bij deze behandeling gevraagd om een heldere toekomstvisie voor het Koninkrijk. In de visie van de ChristenUnie is geen plaats voor twee soorten burgers en bestuurders. Een dergelijke visie van het kabinet als kader voor wetgeving ontbreekt tot op heden. Wanneer kunnen wij die tegemoet zien?

We behandelen vandaag aanpassingswetgeving. Met het voortschrijdend inzicht dat is ontstaan door de behandeling van eerdere voorstellen en aanpassingen hadden we graag gezien dat wetgeving anders was ingevuld. Zo staat vandaag de pensioenregeling voor de Rijksvertegen-

woordiger op de agenda, maar zijn de overige regelingen voor die positie al vastgesteld. Het is dus niet meer mogelijk om met een enkel amendement de positie van deze figuur aan te laten sluiten bij die van de gouverneur, want daarmee trekken we het hele bouwwerk overhoop. Al eerder is geconstateerd dat de Kamer met deze wijze van behandelen van de voorstellen soms voor voldongen feiten komt te staan. Het behandelen van verschillende rechtsregels over dezelfde figuur op verschillende tijdstippen veroorzaakt een diffuus beeld en maakt de wetgevende taak van de Kamer niet eenvoudig.

We spreken vandaag over een drietal aanpassingsvoorstellen. Mijn fractie heeft op veel punten vragen gesteld en dankt de bewindspersonen voor hun antwoorden. Twee vragen van ons hebben geleid tot een nota van wijziging. Er zijn nog punten waarover wij graag met dit kabinet van gedachten wisselen, om te komen tot verbeteringen.

Allereerst heb ik vragen over het wetsvoorstel dat het hbo en het wo betreft. De «Universiteit van Bonaire» en de «Hogeschool van Saba»: is dat toekomstmuziek of luchtfietserij? Mijn fractie heeft met stijgende verbazing deze wetsvoorstellen gelezen. Op mijn vraag welke universiteiten en hogescholen zich al bij de minister hebben gemeld om een vestiging op de eilanden te openen, heeft de minister geantwoord dat zij dat niet weet. De vraag die daardoor rijst, is of deze wet een lege huls is, toegevoegd omdat de hele onderwijswetgeving zo compleet mogelijk toegepast moet worden op de BES-eilanden. Als dat laatste het geval is en er geen perspectief is op een vestiging van wetenschappelijk onderwijs of hoger onderwijs, is deze wet overbodig. Ik vraag de minister om een reactie.

Als één voorbeeld duidelijk maakt dat de burgers van de BES-eilanden als tweederangsburgers kunnen worden gezien, dan is dit wel de wet over de vestiging van bedrijven. Burgers worden gezien als kleine kinderen die je bij de hand moet nemen als ze een onderneming willen beginnen. Ze moeten over vaardigheden en middelen beschikken om een onderneming te starten. Het is aan de vergunningverstrekker om daar een oordeel over te geven. Het moet toch niet gekker worden!

Ik ben er ook onaangenaam verrast over dat het wijzigingsvoorstel voor artikel 5 van de wet over de vestiging van bedrijven is ingetrokken via de nota van wijziging. Via de ministeriële regeling is namelijk met dezelfde inhoud de wet gewijzigd. Dit is zeer ongebruikelijk. Ik dien daarom een amendement in, om ervoor te zorgen dat in heel Nederland, dus ook op de BES-eilanden, burgers dezelfde rechten hebben om een onderneming te starten. Ik overweeg ook om op dit punt een motie in te dienen waarmee ervoor moet worden gezorgd dat ondernemers op de eilanden op dezelfde manier worden behandeld als ondernemers in dit deel van Nederland. De minister heeft op deze manier ook het Burgerlijk Wetboek BES gewijzigd en wil dat zo spoedig mogelijk bij formele wet laten goedkeuren. Wanneer wordt deze wetswijziging aan de Kamer voorgelegd ter goedkeuring?

De regering heeft een nota van wijziging ingediend die bepaalt dat ook buiten het Europese deel van Nederland gesloten homohuwelijken worden erkend. Maar welke rechtsgevolgen zijn op deze categorie van toepassing?

Het is van groot belang dat je elkaar in het dagelijks verkeer kunt verstaan. Dat je daarvoor dezelfde taal gebruikt, is voor sommige mensen in Nederland al een hele klus.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik was even afgeleid, maar ik hoor mevrouw Wiegman opeens over het homohuwelijk. Ik ben benieuwd hoe de ChristenUniefractie aankijkt tegen de uitwerking daarvan. Men is daar nu mee bezig. Er is nog steeds een uitzondering voor weigerambtenaren. Stel nou dat er op Saba alleen maar weigerambtenaren zijn omdat

niemand het homohuwelijk wil sluiten. Hoe gaat de ChristenUnie dat oplossen?

Mevrouw **Wiegman-van Meppelen Scheppink** (ChristenUnie): Mijn fractie kent het begrip «weigerambtenaren» niet. Zij kent wel het begrip «gewetensbezwaarde ambtenaren». Ik ben op dit punt onvoldoende ingevoerd om precies de consequenties te kunnen overzien. Ik heb een vraag voorgelegd aan het kabinet. Wellicht kan dit punt nog eens een vervolg krijgen in een ander debat.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Maar is het voor de ChristenUnie wel duidelijk dat die wet gewoon uitgevoerd moet worden, inclusief homohuwelijk, abortus en euthanasie?

Mevrouw **Wiegman-van Meppelen Scheppink** (ChristenUnie): Als in deze Kamer wetten worden aangenomen, dan dienen die te worden uitgevoerd. Op dat principe is de ChristenUnie altijd aan te spreken. Ik was bezig met het belang van het gebruik van dezelfde taal in het dagelijks verkeer. Dat is in Nederland af en toe al een klus voor sommige mensen, maar met de talen Papiaments en Engels op de BES-eilanden wordt het niet veel eenvoudiger. De bepaling dat taalcursussen vooral verplicht worden voor mensen met een publieksfunctie vind ik te beperkt. Nu al ontvang ik veel signalen van burgers die zich ergeren aan informatie in het Nederlands door ambtenaren in de media die zij niet kunnen verstaan. Ook mensen die achter de schermen hun werk doen, en wel plaatselijk moeten functioneren, kunnen niet zonder kennis van de plaatselijke taal. Ik zou graag zien dat de minister er werk van maakt dat iedereen in overheidsdienst op de BES-eilanden de plaatselijke taal machtig is. Niet alleen het kunnen verstaan, maar ook een actieve kennis van de taal is gewenst om recht te doen aan de relatie met de burger. Concreet wil de ChristenUniefractie dat rijksambtenaren die werkzaam zijn op de eilanden binnen twee jaar het Papiaments en het Engels actief beheersen. Kan de minister toezeggen dat hij actief gaat werken aan het vergroten van de taalvaardigheid van ambtenaren, ook van de ambtenaren die de komende jaren vanuit Nederland op de eilanden aan het werk gaan? Ik overweeg een motie op dit punt.

De Raad van State heeft in zijn advies helder aangegeven dat het onverstandig is om de Nederlandse onderwijswetgeving als voorbeeld te nemen voor de BES-wetsvoorstellen. De ChristenUniefractie deelt dit oordeel van de Raad van State. Er zijn weinig scholen en er zijn specifieke problemen. Daarbij is de kwaliteit van het onderwijs naar Nederlandse maatstaven onvoldoende. Dat lossen we niet op met een paar omvangrijke wetten. Deze problemen vragen om eenvoudige regelingen en om voldoende middelen om het onderwijs op een hoger plan te tillen. De ChristenUniefractie deelt de zorg over de kwaliteit van het onderwijs op de eilanden. Met deze wetgeving zal de kwaliteit niet worden bevorderd. Naast het beschikbaar stellen van financiële middelen is passende wetgeving een voorwaarde. Er moet inderdaad vol worden ingezet op het verbeteren van de kwaliteit en op het perspectief bieden aan jonge mensen. Er is al een landsverordening voor het onderwijs. Die kan worden aangepast tot onderwijswetgeving. Gezien het karakter van artikel 23 is wetgeving vereist en kan niet worden volstaan met een algemene maatregel van bestuur. Wil de minister met wetgeving komen, die aansluit bij de bestaande landsverordening, waarin de kwaliteit op een hoog niveau wordt gewaarborgd?

Mijn vraag komt niet uit de lucht vallen. Het Statuut spreekt over de kleinschaligheid van de eilanden. We hebben in het slotakkoord afgesproken dat we bij nieuwe wetgeving zo veel mogelijk aansluiten bij de bestaande landsverordeningen. We komen nu met een pakket wetgeving dat aan die afspraken voorbijgaat. Ik zal in tweede termijn met

een motie komen om de regering te vragen met passende wetgeving te komen die aansluit bij de landsverordening. Dan kunnen wat mij betreft de wetsvoorstellen voor de wetten op het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs worden ingetrokken. Voor mijn fractie is het van belang dat ouders voor hun kinderen een school kunnen kiezen die past bij hun overtuiging. Het invoeren van een stichtingsnorm voor de BES-eilanden van 200 leerlingen is een belemmering om ouders in de gelegenheid te stellen een school van de eigen richting in te stellen. In het Europese deel van Nederland is dit de norm. Op de BES-eilanden zijn de alternatieven echter beperkt. In vergelijking met Nederlandse gemeenten alhier is er geen uitwijkmogelijkheid naar een naburige gemeente. Als de regering met mij van mening is dat kwalitatief goed onderwijs niet alleen afhangt van het aantal leerlingen, zal het voor de eilanden mogelijk moeten zijn een lagere norm te hanteren. Zo wordt aan de ouders de mogelijkheid geboden de school van hun keuze desnoods zelf te stichten. Ziet de regering mogelijkheden om met behoud van de kwaliteitseisen de norm van 200 leerlingen lager te stellen?

De kerndoelen die voor de BES-eilanden gelden, moeten aansluiten op het vervolgonderwijs en tegelijk recht doen aan de eigen situatie op de eilanden. De nu in de wet opgenomen beperking tot taalonderwijs vindt mijn fractie onvoldoende. Er worden wel doelen gesteld voor de taalvaardigheid. Verder wordt er ruimte gelaten aan scholen en onderwijsgevers. Mijns inziens komt dit de kwaliteit niet ten goede. Hoe gaat de onderwijsinspectie dit toetsen?

De regering maakt straks gebruik van haar discretionaire bevoegdheid om de vakanties vast te stellen met het oog op de zomervakantie en de examens. Welke noodzaak is er om de examens gelijk te laten vallen met de examens in het Europese deel van Nederland? Het tijdsverschil maakt het toch al niet mogelijk om dezelfde schriftelijke examens aan te bieden. Welke verschillen in vakantieperiodes gaan bij de verschillende scholen ontstaan? Van de ex-gedeputeerde van onderwijs op Bonaire heb ik begrepen dat men deze regeling zo niet wil. Is de minister bekend met de bezwaren vanuit de BES-eilanden en bereid met de bestuurders in overleg te treden? Met deze regeling raken we de gezinnen op de eilanden die een lange traditie hebben om in de vakantieperiodes gezamenlijk op te trekken.

We bespreken vandaag ook de wetgeving voor het beroepsonderwijs. Dat beroepsonderwijs is noodzakelijk voor een goed functionerende samenleving. Jonge mensen leren een vak en krijgen de mogelijkheid om in de praktijk kennis en ervaring op te doen. Op de BES-eilanden wordt het aanbod afgestemd op de regionale arbeidsmarkt. Het is echter de vraag op welke termijn leerlingen op deze eilanden beroepsonderwijs kunnen volgen. Als we jonge mensen perspectief willen bieden om op de BES-eilanden te werken en te blijven wonen, is het aanbod van een goede beroepsopleiding een noodzaak. Op welke termijn wil de regering dit realiseren? Volgens sommige fracties gaat de voorgestelde regeling misbruik in de hand werken. Ik hoor graag van de minister of er sprake is van fraude met de huidige studiefinancieringsregeling op de eilanden en of er aantallen bekend zijn. Dat de regering in haar antwoord aangeeft dat zij de praktijk goed in de gaten houdt, vind ik prima, maar hoe is de controle geregeld?

De mediawetgeving op de BES-eilanden stelt net als aan Hilversum de nodige eisen aan wat omroepen uitzenden. De systematiek van de Kijkwijzer is voorlopig niet toe te passen op de eilanden. Dat biedt echter wel ruimte om nog eens goed te bekijken welke zaken wel uitgezonden worden en op welk tijdstip dat gebeurt. In de beantwoording van mijn vragen hierover stelt de regering ervoor te kiezen eerst met het commissariaat, het NICAM en de omroepen te bezien welke beschermingsmaatregelen nodig en proportioneel zijn. Er werd aangegeven dat dit voor de

eilanden in de toekomst een eigen verantwoordelijkheid is. Graag krijg ik een reactie op dit punt. De ChristenUniefractie wil ook dat er actie wordt ondernomen om ervoor te zorgen dat schadelijke inhoud niet op vroeger tijdstippen wordt uitgezonden. Het opnemen van een verplicht redactiestatuut in de wet is daartoe een prima middel. Daarom is er een amendement ingediend om het uitzenden van programma's met een schadelijke inhoud te regelen via een redactiestatuut.

De **voorzitter**: Kunt u aangegeven hoeveel tijd u nog nodig hebt?

Mevrouw **Wiegman-van Meppelen Schepink** (ChristenUnie): Het schiet op hoor. Het is alles in één. De rest van de dag hebt u geen last meer van mij.

Met de zinsnede dat ongelijke gevallen ongelijk behandeld mogen worden, kunnen alle verschillen in rechten binnen het Koninkrijk worden gelegitimeerd. De minister begrijpt mijn zorg over de behandeling van de eilandbewoners ongetwijfeld prima, zeker met betrekking tot de sociale zekerheid en de rechtspositie van de BES-ambtenaren. Het is mijn fractie nog steeds onduidelijk waarom de ene keer wél Nederlandse wetgeving en de andere keer aangepaste regels van kracht zijn. De rechtspositie van de Rijksvertegenwoordiger sluit niet aan bij die van de andere bestuurders van de eilanden; de taken wel, de rechten niet. De rijksambtenaren die vanuit Den Haag op de eilanden werken, houden hun Europese rechtspositie. Als zij niet in een publieksfunctie werken, zijn zij niet verplicht de taal van het eiland te beheersen. De ongelijkheid binnen Nederland wordt hiermee gelegitimeerd. Mijn fractie ziet voor de eilandbewoners zo geen gelijkwaardige positie ontstaan. Ik wil wijzen op resolutie 1 541 (XV) van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties waarin uitgesproken is dat er gelijkheid moet zijn bij de besturende mogendheid en het niet zelf sturende gebied. Hoe rijmt de minister de voorgestelde uitzonderingsposities met deze resolutie?

De ChristenUniefractie is bezorgd over de toekomst van de sociale regelingen op de BES-eilanden. In het Europese deel van Nederland zijn de regelingen op orde, maar wanneer worden deze regelingen van toepassing op de BES-eilanden? Ik doel dan op de WWV, de Wajong en tal van andere sociale regelingen. In de aanhangige wetsvoorstellen lees ik al dat er geen kinderopvang, geen kinderbijslag en geen WSNP zullen komen. Graag ontvang ik een overzicht waaruit blijkt welke sociale wetten en regelingen worden toegepast op de BES-eilanden en op welke manier. Daarnaast verneem ik graag welke redenen hieraan ten grondslag liggen. Graag krijg ik een toezegging op dit punt.

Voor de ambtenaren die op de BES-eilanden werken, komt een speciaal pensioenfonds. Voor Nederlanders die op de BES-eilanden in overheidsdienst gaan werken, blijven de rechten via het ABP lopen. Kan de minister dit verschil uitleggen? Is hij het met mij eens dat hieruit een ongelijke behandeling voortkomt met betrekking tot de rechten van overheidsfunctionarissen? Daarnaast hoor ik dat er ook sprake is van onderlinge verschillen in rechtspositie van de rijksambtenaren op de BES-eilanden. Graag krijg ik hierop een toelichting.

Bij de behandeling van het wetsvoorstel van de Wet algemene ouderdomsverzekeringen heb ik een prangende vraag. De afgelopen jaren is het prijspeil op de BES-eilanden gestegen. De kosten van levensonderhoud zijn hoog en veel zaken moeten van elders worden aangevoerd. Is de hoogte van de uitkering van de ouderdomsverzekering voldoende om te voorzien in de levensbehoeften? Wordt een AOW-gat ook aangevuld met een bijstandsuitkering tot de bijstandsnorm?

De regeling voor de tewerkstellingsvergunning blinkt uit in helderheid en duidelijkheid. Een werknemer kan na goedkeuring een werkvergunning en verblijfsvergunning voor drie jaar krijgen. Moet hij, als de werkvergunning verloopt, het eiland verlaten? Een verlenging is niet mogelijk. Opnieuw

een vergunning aanvragen is wel mogelijk, uiteraard onder de nodige voorwaarden. Daardoor kan iemand in de praktijk, als er geen lokaal aanbod van werknemers is, voor langere tijd op het eiland blijven werken en wonen. Hoe zal dit in de praktijk gaan en wie controleert of serieus naar lokale kandidaten wordt gezocht? Daarnaast geeft dit aaneengesloten langere verblijf ook recht op een permanente verblijfsvergunning of zelfs op naturalisatie.

Mijn fractie vindt het van groot belang dat op de eilanden sprake is van een solide pensioenfonds dat de toets der kritiek kan doorstaan. De Nederlandsche Bank heeft een reeks aanbevelingen geformuleerd, maar de regering heeft die niet overgenomen. Een beleidsarme overgang is blijkbaar van groter belang dan een duurzaam solide pensioenfonds voor de eilandbewoners. Mijn vraag is dan ook hoe over drie jaar kan worden voldaan aan de buffereis van DNB zonder dat daar de komende jaren al werk van wordt gemaakt. Als die eis wel gaat gelden, waarom zouden wij daarmee dan niet nu al beginnen?

De behandeling van de BES-wetten verdient geen schoonheidsprijs. Met het indienen van inmiddels drie pakketten van aanpassingsvoorstellen is de wetgeving op de BES-eilanden er niet eenvoudiger op geworden. Om uit te zoeken hoe iets wettelijk is geregeld, moet een burger kennismaken van een landsverordening, de Invoeringswet BES, de Aanpassingswet BES, de Tweede Aanpassingswet openbare lichamen BES-A, de Tweede Aanpassingswet openbare lichamen BES-B, de Derde Aanpassingswet openbare lichamen BES, de ministeriële regelingen en eventuele nota's van wijziging. Door de bomen zie je het bos niet meer. Door de mogelijkheid van wetswijzigingen via ministeriële regeling wordt de Kamer daarbij ook nog eens buiten spel gezet. De burgers op de eilanden leven daarbij in rechtsonzekerheid over hun positie. Veel ruimte om via een eigen politiek vertegenwoordiger in de Tweede Kamer hun situatie voor te leggen, is er niet. Zo ontbreekt de democratische legitimiteit van de door Nederland opgelegde wetgeving op deze eilanden.

Daarnaast is er nog veel onduidelijkheid over de uitwerking van regelingen en wetten. Vooral inzake de onderwijswet heeft de fractie van de ChristenUnie grote zorgen. Wil de minister toezeggen dat uiterlijk na drie jaar een tussenevaluatie van de effecten en de voortgang van deze wet naar de Kamer wordt gestuurd?

De heer **Bosman** (VVD): Voorzitter. Voor de VVD is een goede scholing een belangrijke stap in de ontwikkeling van ieder mens en van zijn of haar omgeving. Op de BES-eilanden zijn wel wat achterstanden en problemen te verhelpen. Hoe gaat de minister zicht houden op de problematiek van 90 000 inwoners op 9000 kilometer afstand en een begroting van ruim 36 mld.? Wat gaat zijn departement doen op het gebied van kennis over de BES-eilanden om wetgeving passend te houden voor de BES-eilanden? Er is veel en vroegtijdig schooluitval. Daarnaast is het opleidingsniveau van veel docenten nog niet op het gewenste niveau. Er is een verbeterplan op het gebied van onderwijs en het is de bedoeling dat begin 2011 een onderwijsagenda wordt vastgesteld voor de komende vier jaar. Er wordt echter gesproken over een streven, en dat is voor de VVD wat vrijblijvend. Er dient een harde afspraak te worden gemaakt, opdat die onderwijsagenda er ligt, zeker omdat er vergeleken met Nederland sprake is van een leerachterstand. De VVD wil daarom van de minister weten wanneer de onderwijsagenda er zal zijn en spreekt de wens uit dat deze er voor het einde van 2010 zal zijn.

Ik heb begrepen dat docenten les krijgen in het Papiament op Curaçao zodat zij in staat zijn om in het Papiaments les te geven op Bonaire. Hoe gaat de afstemming tussen beide eilanden over de te behalen kwaliteit? Speelt de minister daarbij een rol?

De wetten die vandaag worden behandeld zijn een start in de nieuwe samenstelling van het Koninkrijk. Wij moeten de tijd nemen om te kijken

hoe deze wetten in de praktijk uitwerken. De VVD wil daar zeker de ruimte voor geven, maar houdt de vinger aan de pols.

De heer **Recourt** (PvdA): Voorzitter. Dit is de laatste keer dat ik voor de Partij van de Arbeid als woordvoerder op het gebied van koninkrijksrelaties zal optreden. U zult mij niet helemaal gaan missen, want ik ben wel verkozen tot ondervoorzitter van deze commissie. Martijn van Dam zal mijn opvolger zijn.

Dan ga ik nu in op het onderdeel onderwijs. Met onderwijs vorm je de toekomst en in dit geval is onderwijs ook van belang omdat je daarmee de relatie tussen de BES-eilanden en Nederland op enigerlei wijze vormgeeft. Daarmee wordt de ambitie van Nederland zichtbaar in de plannen voor het onderwijs. Mijn fractie is er blij mee dat deze ambitie is getoond door af te wijken van de regel dat lokale regels in beginsel worden overgenomen. Anderzijds bestaat de angst dat wij deze kleine eilanden overladen met complexe Nederlandse wetten waarin decennialange ambities over onderwijsvernieuwing zijn opgenomen. De Nederlandse wetgeving is weliswaar vereenvoudigd, maar blijft complex voor het onderwijssysteem daar, dat al die vernieuwingen niet heeft meegemaakt. Meer nog dan in Nederland is de leerkracht de dominante factor omdat de ondersteuning door methodes, structuren en specialisten veelal ontbreekt. De leerkracht daar is dan wel de leerkracht van voor de tijd dat ik nog op de basisschool zat.

Een anekdote. Dit weekend ging ik met mijn kinderen naar de intocht van Sinterklaas. Op sommige basisscholen worden Sinterklaas en zwartepiet onthaald. De kinderen die dat jaar stout zijn geweest, worden voor de klas gehaald en tegen hen wordt gezegd: jullie gaan nu in de zak mee naar Spanje. Het eind van het liedje is dat dit dan net niet hoeft, als ze de komende tijd maar braaf zijn. Het is een wat ouderwetse manier van omgaan met Sinterklaas en zwartepiet en met discipline.

Mevrouw Van Gent zegt nu dat het in Spanje mooi weer is, maar op de Antillen is het ook mooi weer. De leerkracht sluit daarmee wel aan bij de normen in de samenleving. Wij moeten niet doen alsof de normen daar dezelfde zijn als hier. Ook hier bestaat het gevaar dat wij met een Nederlandse bril naar het onderwijs kijken. Ik ben benieuwd welke kwaliteitseisen in het licht van het voorgaande aan leerkrachten worden gesteld. Kan de minister daar in haar beantwoording op ingaan? Dit neemt niet weg dat mijn fractie tevreden is met de aandacht die aan de verbetering van de kwaliteit van leerkrachten wordt geschonken.

Een ander belangrijk punt is de taal waarin het onderwijs wordt gegeven. Op de eilanden zelf is dit een voortdurend onderwerp van gesprek. Ik heb hier zelf lang over getwijfeld. Voor de acceptatie van het bestuur en het gezag en voor de integratie van de eilanden in het Europees-Nederlandse systeem vind ik het onwenselijk als het Nederlands slechts als vreemde taal wordt gedoceerd. Het Nederlands is dan – anders dan het Engels of Spaans – in de dagelijkse omgeving niet aanwezig anders dan in de paar lessen op school. Aan de ene kant betekent dit in de praktijk dat de gemiddelde inwoner de wetten niet goed kan lezen, zijn vonnissen niet goed begrijpt en veel communicatie met de overheid niet zal snappen. De overheid is dan een vreemde. Aan de andere kant is het van den zotte om de 400 of 500 bewoners van Saba, Schotten van origine, te verplichten Nederlands te spreken. Schaal en historie maken dat een soort neokoloniale ambitie. Dat geldt in mindere mate ook voor Sint-Eustatius, maar weer niet voor Bonaire, waar het Nederlands al sinds jaar en dag instructietaal is, terwijl de moedertaal, het Papiaments, je buiten de benedenwindse eilanden niet ver brengt. Ik ben heel benieuwd welke ambitie de minister heeft op het gebied van de beheersing van het Nederlands op de verschillende van elkaar te onderscheiden eilanden. Hoe moet het met het Nederlands als instructietaal als er leerkrachten zijn, met name op de bovenwindse eilanden, die het Nederlands zelf niet

spreken? Het loslaten van het Nederlands als instructietaal voor het praktijkonderwijs is naar het oordeel van mijn fractie wel verstandig. Ik heb ook een praktische tip, die ik maar vast wil geven. Zorg ervoor dat op de eilanden meer kinder- en jeugdtelevisie wordt uitgezonden, opdat de kinderen ook buiten de school in aanraking kunnen komen met het Nederlands. BVN is daar lang niet voldoende «cool» voor. Dat is een beetje gedateerde televisie.

Dan ga ik nog in op het verhogen van de kwaliteit van de docenten. De regering zegt dat het risico bestaat dat het niet zal lukken om de huidige docenten aan de eisen te laten voldoen. Dit risico wil de regering toch nemen omdat het belangrijk is om de kwaliteit van het onderwijs, en dus van de leraren, omhoog te brengen. De termijn waarop de leraren aan de eisen moeten voldoen, is vijf jaar. Hoe de kwaliteit van het lerarenbestand moet worden verbeterd, is niet bekend. De mogelijkheden daartoe moeten nog worden bekeken. Daarin zit echter een discrepantie. Misschien kan de minister een toelichting geven.

Ik ga in op de amendementen. Het voortijdig verlaten van de school zonder startkwalificatie is een reëel probleem, ook op de BES-eilanden. Het creëert burgers die geen aansluiting hebben met de samenleving, met alle problemen van dien. Het creëert een groep die van generatie op generatie slechter is gekwalificeerd. Voor dit probleem waren strenge maar verstandige maatregelen genomen. Twee van deze maatregelen worden niet overgenomen dan wel afgezwakt in de voorliggende wetgeving. Dat is in afwijking van het beginsel dat de lokale wetgeving de komende periode zou worden voortgezet. Ik doel om te beginnen op het controleren van de naleving van de leerplicht door de douane. Als een leerplichtige buiten de vakantietijd het eiland wil verlaten, moet hij met een verklaring aantonen dat hij van de leerplicht is vrijgesteld. Op deze manier wordt slim gebruikgemaakt van het feit dat je altijd langs de douane moet om een eiland te verlaten. Waarom is deze maatregel niet overgenomen? Ik meld hierbij meteen dat collega Van Gent en ik een amendement hebben voorbereid om dit alsnog verplicht te stellen. Een tweede amendement dat collega Van Gent en ik hebben voorbereid betreft de socialevormingsplicht. De regering heeft het huidige verplichtende karakter niet overgenomen; niet vanwege de inhoud, zo lees ik in de toelichting, maar vanwege het advies van de Raad van State uit 2006 aangaande de Nederlandse tegenhangers, namelijk de kwalificatieplicht en leerplicht die in Nederland zijn ingevoerd. Die tegenhanger is door beide Kamers aangenomen; het is geldend recht. De socialevormingsplicht is ook op de Nederlandse Antillen verplichtend ingesteld. In de stukken lees ik dat dit met succes is gebeurd. Dat vind ik wel belangrijk, want je kunt iets pas verplichten als je het aanbod eerst doet. Dat aanbod is kennelijk gedaan en het functioneert, dus waarom wordt de verplichting niet gehandhaafd? Wil de minister nog eens goed motiveren waarom dit zo is?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Ik zie dat minister Donner inmiddels ook is aangeschoven. Ik wil in dit onderdeel een paar algemene opmerkingen maken, omdat het een bijzonder moment is. Wij hebben een nieuwe voorzitter en nieuwe woordvoerders. Ik voel mij zo langzamerhand wel een beetje de mastodont op dit dossier.

De **voorzitter**: Zo ziet u er niet uit hoor, mevrouw Van Gent.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dat is dan weer aardig. Met u kan ik werken, voorzitter! Toen ik in het weekeinde dit overleg voorbereidde, vond ik het toch wel bijzonder, ook omdat wij tevens een nieuwe minister hebben op dit dossier. De afgelopen jaren hebben wij heel veel moeten doen. Toen ik vanmorgen in de trein zat, heb ik een tweet verstuurd. Ik heb dus op Twitter gezeten, zo zeg ik even ten behoeve van minister Donner,

mocht hij dat niet weten. Ik schreef in mijn tweet dat ik vandaag onder andere een overleg zou hebben met minister Donner over de Antillen en dat het aardig zou zijn om zijn Caribisch gevoel te peilen. Ik heb er verder geen opmerkingen over gemaakt, maar ik moet zeggen dat het wel wat losmaakte op Twitter. Er waren zelfs mensen die er behoorlijk om moesten glimlachen. Ik heb toen gezegd dat het natuurlijk niet alleen gaat over de soepelheid van de heupen van de minister, maar ook om zijn hart en om wat er tussen de oren zit als het gaat om de Antillen. Enige passie is daarbij van groot belang, dus ik ben heel benieuwd hoe dat de komende jaren zal gaan. Ik zie de minister van Onderwijs nu ook hoopvol kijken. Ik ben ook echt benieuwd hoe het met haar Caribisch gevoel zit, maar volgens mij zit dat wel snor. Misschien kunnen beide bewindspersonen het hier even samen demonstreren; daarmee zou de maandagochtend helemaal op een bijzondere manier beginnen.

Alle gekheid op een stokje: je zou eigenlijk kunnen zeggen dat wij de commissie-NAAZ zijn, thans geheten Koninkrijksrelaties. Deze commissie kan zich er dit jaar op beroepen – of om beroemen – de commissie te zijn met de meeste wetgevingsoverleggen. Wij hebben het al eerder gezegd, maar ik wil het ook hier gezegd hebben bij het nieuwe begin: hulde voor de oud-staatssecretaris en de ondersteunende ambtenaren voor het enorme wetgevingsproces dat wij hebben doorgemaakt met zijn allen. Het is natuurlijk nog nodig om de puntjes op de i te zetten, maar de oude koninkrijksverhoudingen zijn toch op de schop gegaan. Dit is het eerste overleg met de nieuwe bewindspersonen. Wij maken nu een soort doorstart na 10-10-10. Het is op zich natuurlijk goed nieuws dat minister Donner in het Nederlands openbaar bestuur zijn sporen heeft verdiend. Als ik het goed zie is dit, naast wat sociale wetgeving, zijn eerste directe kennismaking met de belangen van de overzeese gebiedsdelen. Ik zie hem nee schudden, dus ik hoop dat hij daarover nog iets wil vertellen. Ik vraag hem wel om niet een heel referaat te geven, maar een beetje puntig te werk te gaan wat dat betreft.

De **voorzitter**: Maar u kent de heer Donner toch, mevrouw Van Gent? Hij is toch altijd kort en krachtig?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Nou, daarom vraag ik er ook expliciet om, voorzitter. Ik wil de minister bij de start van deze nieuwe ronde graag een aantal buitengewoon verstandige woorden voorhouden dat hij in een eerder ministerschap tot de Kamer heeft gericht. Het was een soort beeldende vergelijking over de effecten van goed en van slecht bestuur, vereeuwigd in de fresco's in het stadhuis van Siena. «Het goede bestuur brengt een stad voort waar de poorten openstaan naar het omliggende land, waar burgers in veiligheid op straat verkeren en bijeenkomen, waar nijverheid, landbouw, handel en bouw floreren, de zieken genezen en de jongeren onderwezen worden», aldus minister Donner tijdens de plenaire behandeling van de Justitiebegroting voor 2003. Ik kom op deze woorden omdat ik ze heel toepasselijk vind op de overzeese gebieden, die wij natuurlijk het allerbeste toewensen. Wij zijn nog wel zoekende hoe wij het in de praktijk – want de wetten zijn wel zo'n beetje klaar – op een goede manier kunnen toepassen. Ik roep de minister op om zijn behartigenswaardige woorden van toen ook in de koninkrijksrelaties voor ogen te houden, al hoop ik natuurlijk dat het behoud en de verdere ontwikkeling van de wonderschone Caribische natuur daarbij ook een streven zullen zijn.

Ik roep de minister ook op om de bestuurders van de eilanden – niet alleen van de BES-eilanden – van harte en volledig te ondersteunen in de ontwikkeling van goed bestuur. Ik doel bijvoorbeeld op de uitstekende ontwikkeling dat de Arubaanse minister-president Mike Eman het mes zal zetten in riantе voorzieningen voor lokale politici. De huidige omstandigheden vergen van ieder financiële offers, dus ook van het bestuur, zowel

hier – zeg ik er maar bij – als daar. Daarnaast moet op de ingeslagen weg naar nieuwe, integere en transparante bestuursculturen worden voortgegaan. Het moet afgelopen zijn met de vriendjespolitiek, de achterkamertjes en het handjeklap. Als wij het nepotisme dat daar nog bij kan komen, niet bij de wortel aanpakken dan wordt het nooit wat.

Na deze algemene woorden, die ik toch even kwijt moest, kom ik nu bij de Tweede Aanpassingswet B, zoals het zo prachtig heet. Ik sluit mij aan bij mijn collega van de ChristenUnie. Wetten zijn er niet als speeltjes voor ons, maar wetten zijn er om in de praktijk gestalte te krijgen. Burgers moeten er ook echt wat aan hebben en zij moeten zich erop kunnen beroepen. Misschien is het al gebeurd, maar er is zo veel over tafel gegaan zo langzamerhand dat je eigenlijk een soort boekje over BES zou moeten hebben, een handzaam boekje waarin de wetgeving in toegankelijke taal wordt gepresenteerd. Van mij hoeven mensen de Grondwet niet uit hun hoofd te leren, maar het is ook niet verkeerd als je een beetje gevoel krijgt voor wat de taaheid van wetten in de praktijk voor jou inhoudt. Als je dat als bestuur niet goed kunt uitleggen, moet je je echt afvragen waarmee je bezig bent. Ik vraag het dus maar aan beide bewindslieden, want het lijkt mij een heel aardig idee.

De Tweede Aanpassingswet B regelt de aanpassingen van de onderwijs- en de mediawetgeving. Ik zeg wel eens dat het de essentie van politiek is dat het onderwijs voor jongeren tiptop in orde is en dat jongeren, waar zij ook wonen, in welk nest zij ook geboren zijn en of zij nu wel of geen gouden lepel in de mond hadden – voor de meesten geldt dat zij dat niet hadden – gewoon kunnen worden wat zij willen worden en dat je er alles uithaalt wat erin zit. Dat geldt natuurlijk voor Nederland, maar net zo goed voor andere delen van ons Koninkrijk. Het onderwijs op de BES-eilanden komt uit een heel diep dal. In VNG Magazine van eind augustus wordt het treurige relaas van het onderwijs op de BES-eilanden van de afgelopen vijftien jaar gememoreerd. Het funderend onderwijs, dat in 1995 is geïntroduceerd, zou elk kind op de Antillen gelijke toegang bieden tot kwaliteitsonderwijs. In 2008 constateerde de onderwijsinspectie dat grote groepen leerlingen een leerachterstand hebben opgelopen. Een schokkende conclusie is dat op sommige scholen de achterstanden dusdanig zijn opgelopen dat niet is uit te sluiten dat relatief veel leerlingen het funderend onderwijs verlaten zonder dat zij kunnen rekenen of schrijven. De meeste scholen merken niet eens dat leerlingen een achterstand oplopen. Mijn indringende vraag aan de minister van Onderwijs is hoe ze dit gaat aanpakken. Het kan immers niet de bedoeling zijn dat leerlingen op deze manier de school verlaten. De basiskwaliteit op scholen moet op zijn minst gegarandeerd zijn, want dat is een grondrecht. Het onderwijs is voorwerp van de aanhoudende zorg der regering. Dat zeg ik niet alleen, maar dat staat ook in artikel 23 van de Grondwet en is dus fundamenteel. Ik zie dat de minister knikt, maar de vraag is hoe we deze mooie omschrijving in de wet gestalte gaan geven in de praktijk. Aan een dode wet heeft immers niemand iets. Die moet gaan leven doordat die goed wordt uitgevoerd en doordat er in de praktijk goede voorzieningen komen. Gelukkig wordt wel ingezien dat verandering nodig is. Implementatie van de Nederlandse wet- en regelgeving ten behoeve van het onderwijs dient bij te dragen aan een substantiële verhoging van de onderwijskwaliteit. Mij lijkt daarbij vanzelfsprekend dat schoolboeken gratis worden verstrekt en dat er extra inspanning wordt geleverd om onderwijsachterstanden weg te werken. Of vergis ik mij? Toch blijft het advies van de Raad van State in mijn hoofd rondspoken. Als ik de raad goed heb begrepen, gaat zijn voorkeur uit naar sobere, overzichtelijke wetten die snel te implementeren zijn. Die moeten weinig rompslomp voor de eilanden veroorzaken en ze dienen eventueel aan te vullen te zijn met afspraken met de afzonderlijke scholen. Dat advies – ik doel dan op de eenvoud en de overzichtelijkheid – komt op mij sympathiek over. Dat geldt vooral voor de mogelijkheid om maatwerk te leveren. Graag wil ik van de minister een

duidelijk antwoord op de vraag waarom deze weg, waarnaar de Raad van State verwijst, dood loopt. Ik begrijp dat er na het vernietigende rapport van de onderwijsinspectie snel iets moet gebeuren, maar dat mag mijns inziens niet leiden tot verkeerde oplossingen. Dan zouden wij namelijk nog verder van huis zijn. Graag wil ik een reactie daarop.

Ik vraag mij af of in deze implementatie niet het gevaar schuilt dat ook de problemen in het Nederlandse stelsel worden geëxporteerd naar de BES-eilanden. Ik doel bijvoorbeeld op de onaanvaardbare hoge regeldruk voor docenten als gevolg van rapportageverplichtingen. We moeten niet willen dat docenten ook op de BES-eilanden getergd constateren dat zij meerdere uren per dag dienen te besteden aan het leerlingvolgsysteem. Graag wil ik daarover helderheid van de minister van Onderwijs.

Voor het overige ziet het er redelijk goed uit. Het is goed dat de territoriale ligging van de eilanden wordt meegenomen in het curriculum. Ik kan mij voorstellen dat het voor de kinderen interessanter is om te weten hoe de staatsinrichting van Brazilië in elkaar zit – dat is inmiddels een grote macht in Latijns-Amerika – dan dat zij leren in welke provincie bijvoorbeeld Dronten ligt.

Ik hoop dat het onderwijs, ondanks alle huidige en toekomstige ontwikkelingen, gestoeld is op de gedachte dat het Koninkrijk der Nederlanden één territoir is. Wel vraag ik mij af of er voldoende rekening gehouden wordt met de studiekosten die door de bijzondere boven- en de benedenwindse ligging van de eilanden wordt veroorzaakt. Stelt u zich voor dat een student van de bovenwindse BES-eilanden naar de benedenwindse BES-eilanden, Curaçao of Aruba en vice versa reist. Geldt er dan een persoonlijke tegemoetkoming? Er is toch ook een soort vrije keuze van onderwijs?

Ik neem aan dat de onderwijskwaliteit de hoogste prioriteit geniet. Waar laat de minister van Onderwijs zich binnenkort op afrekenen als het hierom gaat? Hoe kunnen wij toetsen dat de onderwijshervormingen vruchten afwerpen? Graag zou ik jaarlijks een rapportage zien over de ontwikkelingen in het BES-onderwijs. Dat lijkt mij echt nodig, gezien het feit dat we van redelijk ver moeten komen. Als we dan toch harder willen rijden, zou ik dat hier willen doen.

Tijdens eerdere werkbezoeken aan de Antillen viel mij op dat zwangere meisjes niet officieel van school worden verwijderd, maar dat dit wel vaak officieus gebeurt. Zij kunnen dan dus geen onderwijs volgen. Kan de minister van Onderwijs mij de garantie geven dat dit niet meer zal gebeuren?

Als het gaat om Nederlands op school, zeg ik dat ik geen voorstander ben van een neokoloniale instructie. Het kan echter ook niet de bedoeling zijn dat er een soort tweedeling in stand wordt gehouden, dat ouders eigen keuzes maken in de trant van dat ze hun kinderen naar een min of meer private, dure Nederlandstalige school sturen en dat die voor andere kinderen ontoegankelijk is. Uiteraard begrijp ik dat het van belang is om de Engelse taal te leren en dat Papiaments van groot belang kan zijn om achterstanden in te lopen en de toegang tot de school voor kinderen te vereenvoudigen. Ik wil echter ook de garantie dat er niet een soort elitaire tweedeling ontstaat.

De suggestie van mijn collega Recourt over de televisieprogramma's voor kinderen en jongeren vind ik heel goed. Misschien kan het kabinet daarop reageren. Je moet dan echter niet gaan «snaaien» in de publieke omroep, want dan moet je het daar toch ook een beetje van hebben.

De voorzitter: Ik verzoek de heer Bosman van de VVD-fractie om zijn eerste termijn te houden over de twee andere wetten die op de agenda staan. Die mogen in deze ronde allebei aan de orde komen.

De heer **Bosman** (VVD): Voorzitter. Dit is het eerste wetgevingsoverleg van de vaste Commissie voor Koninkrijksrelaties en ook het begin van een

nieuw tijdperk. Dat geldt voor de voorzitter, voor de commissie en Bonaire, Sint-Eustatius en Saba. Ik kijk er met veel enthousiasme naar uit. Er is in de afgelopen periode namelijk heel veel gebeurd en er komt nog veel meer aan. Het is goed dat deze commissie blijft bestaan om in dit parlement de belangen van Caribisch Nederland te behartigen. Ik maak mij namelijk ernstig zorgen over het feit dat aan de belangen van de inwoners van de BES-eilanden te kort zal worden gedaan als zij slechts worden ingevoerd bij alle andere wetgevingsoverleggen en de begroting. De schaal van de BES-eilanden is te klein en de situatie verschilt te veel met die van Nederland. Misschien is een coördinerende rol voor de minister voor de BES-eilanden een goed idee: een aanspreekpunt in de regering voor alle BES-zaken. Dat zou het overleg met deze commissie overzichtelijker maken. Kennis zou daardoor meer geconcentreerd worden en daardoor zouden discussies worden voorkomen over wie er naar de Kamer dient te komen. Wat is het idee van de minister hierover? De VVD-fractie heeft de keuze van de eilandbewoners ten aanzien van de status binnen het Koninkrijk gesteund. Dat deed zij niet alleen met het oog op het Handvest van de Verenigde Naties, maar ook vanuit haar liberale idee dat mensen zelf over hun leven en hun omgeving moeten kunnen beslissen.

Bonaire, Sint-Eustatius en Saba zijn op hun verzoek als openbare lichamen toegetreden tot Nederland. Dat werd mogelijk gemaakt door het Statuut te wijzigen. De wetten die nu voor ons liggen, hebben tot doel om de wetten voor de BES-eilanden aan te passen, zodat er een overgang is van het oude tijdperk naar het nieuwe.

De VVD-fractie heeft kennisgenomen van het feit dat Bonaire weer een referendum gaat houden. Dat is een democratisch recht waarvan het gebruik kan maken, maar de VVD-fractie vraagt zich af wat het nut daarvan zal zijn. Het is een kostbare exercitie en het kost tijd. Bovendien zal elke cent moeten worden omgekeerd om te voorkomen dat we geld tekort komen. Klopt het dat, als Bonaire zich als land wil oprichten, dit alleen buiten het Koninkrijk mogelijk is? Vindt de minister het niet beter om eerst vijf jaar samen te werken en op grond van de evaluatie wederzijds conclusies te trekken?

In de vergaderingen van de eilandsraden van Bonaire wordt Papiaments gesproken. Op Saba en Sint-Eustatius vinden die in de Engelse taal plaats. Ook het verslag zal in die taal beschikbaar zijn. Desgevraagd is er een Nederlandse vertaling te verkrijgen. In deze tijd van digitalisering moet het mogelijk zijn om de notulen in twee talen op het net te zetten, onder andere in de Nederlandse taal. Ook als mensen verslagen uit het verleden terug willen lezen, is het van belang om dat te kunnen doen zonder dat zij eerst een vertaling behoeven te vragen. De VVD-fractie verzoekt de minister om de Nederlandse vertaling van het verslag beschikbaar te stellen, naast de verslagen in de eigen taal.

Tot op heden wordt er nog gebruik gemaakt van de wijziging van de Wet toelating en uitzetting BES. Er is nog geen rijkswet personenverkeer. In het regeerakkoord staat dat er een rijkswet personenverkeer zal komen op basis van wederkerigheid. De Tweede Kamer heeft een motie van die strekking aangenomen. Kan de minister aangeven wanneer wij deze rijkswet personenverkeer kunnen verwachten?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): De heer Bosman doet heel streng over het referendum op Bonaire. Hij zegt dat men het daar zelf moet weten. Maar hij vraagt zich toch kritisch af waarom dit referendum moet plaatsvinden; het kost immers een paar centen. Vervolgens heeft de heer Bosman het over het vertalen van de verslagen van de eilandsraden. Dan hoor ik hem niet over de kosten. Wat heeft zo'n vertaling voor zin? De situatie is vergelijkbaar met die in Friesland. En wat kost het? Heeft de heer Bosman daar een berekening van gemaakt? Kun je dat geld ook niet wat beter besteden?

De heer **Bosman** (VVD): Ik denk dat het verstandig is dat je de verslaglegging helder hebt, ook voor de geschiedenis. Als je de taal niet machtig bent, is het lastig om terug te zoeken in verslagen. Eigenlijk zou je dan alles moeten vertalen uit de periode waarin iets besproken zou kunnen zijn. Voor het historisch besef en het zoeken in de historie is het handig dat als je de taal niet machtig bent, je in ieder geval een verslag hebt in een taal die je wel kent.

De vraag over de kosten is mij helder. Ik heb daar geen beeld van. Ik vraag de minister of zij kan berekenen wat de kostenpost is. Het spijt mij zeer. Als je daar tweetalige mensen hebt, hoeft het niet zo lang te duren.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): De verslagen zijn in het Engels beschikbaar.

De heer **Bosman** (VVD): Niet iedereen is het Engels machtig. Ik vind dat je ook in het Nederlands moet kunnen terugzoeken. Dat is het verzoek aan de minister.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik vind dit niet zo consequent, maar dat kan aan mij liggen. Ik wacht de reactie van de minister af. Verslagen zijn ook al in het Engels beschikbaar. Kinderen krijgen les in het Engels.

De heer **Bosman** (VVD): Maar niet in het Papiaments. Dat heb ik niet op school gehad. Het is vrij lastig. Als ik iets in het Papiaments moet zoeken, moet ik heel lang zoeken. Dat is het probleem.

De Landsverordening socialevormingsplicht wordt vervangen door het wetsvoorstel sociale kanstrajecten jongeren BES. Dit omdat de plicht niet kon worden afgedwongen. Waarom zal het sociale kanstraject wel slagen?

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Recourt van de PvdA-fractie.

De heer **Recourt** (PvdA): Ook ik sta heel kort stil bij de situatie die is ontstaan doordat het 10 oktober 2010 is geweest. De grote lijn en de conclusies die daaruit getrokken moeten worden wil ik overlaten aan de woordvoerder die er namens de PvdA over spreekt tijdens de begrotingsbehandeling. Ik wil hier alleen zeggen dat we op dit moment en voor de toekomst moeten zoeken naar de juiste invulling van de verhoudingen tussen Nederland, de BES-eilanden en de andere gebiedsdelen in het Koninkrijk. Dat zoeken zal moeilijk genoeg zijn.

Ik kom te spreken over de inhoud van de voorliggende wetgeving. Ik zal deze per onderwerp behandelen. Allereerst behandel ik de *sédula*. De fractie van de Partij van de Arbeid heeft aangedrongen op een snelle vervanging van de onveilige *sédula* door het Nederlandse identiteitsbewijs.

De **voorzitter**: Ik zie dat de minister verward kijkt. Hij weet niet wat *sédula* is.

De heer **Recourt** (PvdA): Dat is de lokale identiteitskaart. Dat is dus niet het paspoort, maar de gesimplificeerde vervanger daarvan, waarmee je niet Nederland kunt inreizen, maar waarmee je je wel kunt legitimeren bij het bestuur om wat dan ook voor elkaar te krijgen. In ieder geval is het teleurstellend dat de regering pas in 2013 met een voorstel wil komen. Waarom kan dat niet sneller? Het lijkt niet zo ingewikkeld om het Nederlandse identiteitsbewijs gewoon in te voeren.

Ik kom te spreken over de vestigingsvergunning. Met mevrouw Ortega-Martijn zie ik niet direct de noodzaak van een vergunningsstelsel voor het starten van een bedrijf. Ik begrijp mevrouw Ortega-Martijn aldus: als het in Nederland niet nodig is, waarom dan wel op de BES-eilanden met hun aanzienlijk minder complexe samenleving? Een van de argumenten die ik

in de stukken heb teruggevonden zou kunnen zijn dat er concurrentie ontstaat op bijvoorbeeld het elektriciteitsnet of op andere belangrijke investeringsgebieden waar nu één aanbieder is en waarvan het wenselijk is dat dit één aanbieder blijft. Ik heb gezien dat op Aruba met man en macht is geprobeerd om met dit argument concurrentie in de mobiele telefonie weg te houden. Het lijkt mij op voorhand niet heel aannemelijk om op basis van dit argument vrije vestiging tegen te houden. Dat houdt het gevaar in zich dat het gebruikt wordt om concurrentie juist tegen te houden, bijvoorbeeld concurrentie op een overheids-nv.

Ik kom te spreken over Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en het bestuursrecht. Ik ben verheugd dat met het opnemen van artikel 80a van het Burgerlijk Wetboek BES aan alle juridische onduidelijkheid rond de rechtsgevolgen van het in Nederland gesloten homohuwelijk een einde wordt gemaakt. Het in Nederland gesloten homohuwelijk is geen onderwerp om in de rechtszaal te bevechten. Dit neemt niet weg dat op de eilanden zeer gevoelige onderwerpen zoals het homohuwelijk, maar ook abortus en euthanasie, binnen twee jaar gelegaliseerd moeten worden. Hiertegen bestaat breed verzet, allereerst vanwege culturele verschillen, maar ook omdat men het gevoel heeft dat regelgeving door de strot wordt geduwd – zeg ik ondiplomatiek – zonder rekening te houden met wensen op de eilanden. In die zin heeft deze invoering een bredere uitstraling dan alleen de drie onderwerpen die ik zojuist noemde. Mijn vraag aan de minister is welke inspanningen dit kabinet gaat doen om het draagvlak voor genoemde onderwerpen te vergroten. De twee jaren voor invoering zijn immers zo voorbij.

Er is gelukkig gekozen voor een pragmatische lijn waar het de organisatie van het bestuursrecht betreft. Belangrijk is dat de inwoners van de BES-eilanden bij hun eigen gerechten kunnen opkomen tegen besluiten, ook als die besluiten uit Nederland komen. Daarbij moet de rechtseenheid gewaarborgd blijven, door het als nieuw element bij het Hof van Justitie betrekken van de leden van de Centrale Raad van Beroep. De leden van de Afdeling Bestuursrechtspraak waren al betrokken.

Laat ik meteen een stapje verder zetten en kijken naar Nederland. Waarom zouden we niet meteen ook in Nederland het bestuursrecht normaliseren en moderniseren, door de hele bestuurskolom onder te brengen bij de Hoge Raad? Dan zijn constructies als de onderhavige niet langer nodig. Ook ten aanzien van het gebruik van de verschillende talen in het bestuur is voor een pragmatische oplossing gekozen. Ik denk dat dit voor de korte termijn niet onverstandig is. Over de gevolgen voor de lange termijn heb ik al gesproken toen ik het onderwijs besprak. Ik denk dat we ons moeten realiseren dat in de praktijk op de Bovenwindse Eilanden de bestuurstaal bijna volledig Engels zal zijn. Prachtige regelgeving is dat de bestuurstaal Nederlands en Engels moet zijn. Ik vrees dat het Nederlands vooral op het papier zal staan en dat feitelijk het Engels bijna uitsluitend gebruikt zal worden.

Ik ga verder met de natuur. Natuur is kwetsbaar. De BES-eilanden zijn in belangrijke mate afhankelijk van de natuur, boven en onder water. Ik heb zelf ervaren hoe groot het verschil tussen Aruba en Bonaire is in kwaliteit van het onderwaterleven, met name als gevolg van het verschil tussen de bevolkingsdruk en de industrie. Hoewel er actieve natuurbeschermers op het eiland aanwezig zijn, is de gemiddelde aandacht en waardering voor de natuur gering. Natuur is vooral vanzelfsprekend en vaak juist geschikt als dumpplaats voor je afval. Als er economische belangen in het spel zijn, zoals de bouw van een hotel of van woningen, wordt niet vanzelfsprekend rekening gehouden met natuurbelangen. Ik ben er dan ook van overtuigd dat Nederland het voortouw moet nemen bij de natuurbescherming. Ik vind deze houding niet terug in de huidige wetgeving. Beheer en onderhoud moeten worden gefinancierd uit de vrije gelden, maar door de stevige concurrentie op die gelden valt te vrezen dat natuur een lage prioriteit krijgt. En verder ben ik er niet van overtuigd dat juridische

bescherming van natuurgebieden goed geregeld is, terwijl de bescherming tegen relatief lage kosten en op vrij eenvoudige wijze is te realiseren, namelijk door van aan te wijzen natuurgebieden nationale parken te maken. We hebben van de Dutch Caribbean Nature Alliance (DCNA) hierop een uitgebreide toelichting gekregen, waarbij DCNA stelt dat de tropische parken afdoende kunnen worden beschermd met 0,01% van het totale bedrag dat Nederland jaarlijks aan natuurbescherming uitgeeft. Het lijkt mij dat met het groter worden van Nederland, met name waar het de diversiteit van de natuur betreft, deze ambitie door Nederland moet worden waargemaakt.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Ik wil graag ingaan op de Tweede Aanpassingswet openbare lichamen BES-A en de Derde Aanpassingswet openbare lichamen BES. Het lijkt mij een leuke uitdaging voor minister Donner om al deze wetgeving toegankelijk aan te bieden in een zogenaamd «BES-boekje». Ik vraag nog maar eens of hij daartoe bereid is.

In het onderdeel A van deze aanpassingswet staan de wat lastig te rubriceren onderwerpen. Natuurlijk ben ik ontzettend blij dat het amendement-Van Gent/Remkes – ook zo'n mooie samenwerking tussen de VVD en GroenLinks – over de invoering van het homohuwelijk op de BES-eilanden wordt gecodificeerd. Ik ben me er natuurlijk van bewust dat dit amendement veel Antilliaans stof heeft doen opwaaien. Het is mij uit gesprekken en mail die ik heb ontvangen, wel gebleken dat niet iedereen er blij mee was en dat men de timing soms ingewikkeld vond. Aan de andere kant stond daar een heleboel positieve mail tegenover. De homobeweging op de eilanden heeft hierdoor een extra impuls gekregen, en daar is nog wel het een en ander te doen qua homo-emancipatie. Ik zie toch wel een duidelijke kentering op de eilanden in hoe men hiermee om moet gaan. Ik zag op de site van de Wereldomroep dat Saba zich niet langer verzet tegen het homohuwelijk. De eilandsraad had een mooie motivering om dat niet meer te doen. «De eilandsraad is van mening dat beslissingen die te maken hebben met persoonlijke keuzes, zoals het huwelijk, door de overheid moeten worden gerespecteerd.» Dat had ik zelf kunnen zeggen toen ik samen met Johan Remkes bezig was met dit amendement. Homorechten zijn mensenrechten. Dat is een uniek standpunt in de regio.

In dit licht vraag ik toch bijzondere aandacht voor de weigerambtenaar. Mevrouw Wiegman noemt hen de ambtenaren in gewetensnood en de ambtenaren met gewetensbezwaren. Ik spreek toch liever van weigerambtenaar. Dat fenomeen heeft nu zijn intrede gedaan op de eilanden. GroenLinks wil niemand dwingen tot handelingen die tegen zijn of haar gemoed indruisen, want een ambtenaar met principiële gewetensbezwaren tegen het sluiten van een homohuwelijk mag daartoe niet gedwongen worden. Dat geldt althans voor een ambtenaar die op dit moment al in dienst is bij de eilanden. In Nederland hebben we ook zo geredeneerd. Als mensen ambiëren ambtenaar van de burgerlijke stand te worden of opnieuw aangesteld worden, is daaraan de voorwaarde verbonden dat je ook homohuwelijken sluit. Een arts die geen abortus wil plegen, moet ook niet in een abortuskliniek gaan werken. Wie geen homohuwelijk wenst te sluiten, moeten maar een andere carrière ambiëren.

In Nederland is de elegante oplossing gekozen ervoor te zorgen dat een homohuwelijk kan worden voltrokken door een andere ambtenaar. Dit lijkt mij op de BES-eilanden wat lastiger te organiseren. Ik weet niet hoeveel ambtenaren van de burgerlijke stand daar rondlopen, maar dat zullen er minder zijn dan in Nederland. Graag hoor ik van de minister van BZK of de voltrekking van homohuwelijken op de BES-eilanden stuit op praktische onmogelijkheden zoals de afwezigheid van bereidwillige ambtenaren van de burgerlijke stand. Ik zou me dat namelijk kunnen

voorstellen, maar zoiets is natuurlijk niet de bedoeling. We hebben niet voor de flauwekul dat amendement aangenomen. Ik denk dat de minister dat ook wel weet. Ik ben benieuwd wanneer het eerste homohuwelijk op de BES-eilanden kan worden voltrokken. Je zou er bijna BABS van worden: een buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand die huwelijken mag voltrekken. Ik krijg graag opheldering over deze kwestie. Het lijkt de goede kant op te gaan, maar het moet natuurlijk geen flauwekul zijn.

Datzelfde vraag ik me af wat betreft abortus en euthanasie. Hoe staat het met de mogelijkheden en de implementatie? Worden de termijn gehaald? Zijn de voorbereidingen goed op stoom?

Dan kom ik op de Derde Aanpassingswet. Dat traject gaat hoofdzakelijk over het pensioen van de Rijksvertegenwoordiger, maar er zitten ook aanpassingen voor andere ambtenaren in. De wijzigingen zijn in lijn met de pensioenregeling van Europees-Nederlandse ambtenaren. Wordt er een einde gemaakt aan de wel heel riante arrangementen voor politieke ambtsdragers en ambtenaren? Zoals ik in het begin al memoreerde, is minister-president Eman van Aruba scherp op dit soort regelingen. Hij heeft althans een scherp traject ingezet. Mensen horen verzekerd te zijn van een goede pensioenvoorziening, maar ambtenarenpensioenen horen niet uit de toon te vallen. Hoe verhouden de pensioenen voor ambtenaren en politieke ambtsdragers zich tot de gemiddelde pensioenen op de BES-eilanden? Hoe zijn excessieve regelingen te bestrijden? Dat laatste zou de GroenLinksfractie graag zien, het liefst met terugwerkende kracht waar dat kan omdat er ook stapeling van pensioenen plaatsvindt. Redeneert men, net als bij socialezekerheidswetten, zo dat de hoogte van de pensioenen gerelateerd moet worden aan de omgeving waarin men zit? Ik heb ook nog een vraag over de pensioenleeftijd. Mijn collega mevrouw Ortega heeft zich daarover ook al vaker druk gemaakt. Voor de GroenLinksfractie is het geen taboe de pensioenleeftijd te verhogen, maar je moet ook kijken naar de levensverwachting daar. Hoe kijkt de minister daar tegenaan?

Het is bekend dat wij ons druk maken over de natuur. Steeds wordt gezegd dat dit onderwerp nog terugkomt en dat men ermee bezig is. De staatssecretaris zei altijd dat zij het heel belangrijk vond. Ik hoop wel dat de minister dat vasthoudt en dat het meer is dan een papieren inzet. Die is namelijk niet genoeg om de geweldige natuur daar te beschermen. Kan ik erop rekenen dat dezelfde soort wetgeving als we in Nederland kennen – «vóór de periode-Bleker» zou ik er bijna cynisch aan toevoegen – van toepassing is op de BES-eilanden? In het verleden waren er grote problemen met afvalverwerking en waterzuivering en met andere dingen waarvoor te weinig aandacht is. Dat geldt nu soms nog. Het is van belang dat we de natuur op een goede manier behouden. Het lijkt me dat we er alles aan moeten doen om de natuur op de eilanden te beschermen. Als de koraalriffen rond de eilanden eenmaal kapot zijn, komen die nooit meer terug. Dat moeten we zien te voorkomen. Ik hoor graag de visie van de minister hierop.

De opmerking van mevrouw Wiegman over de kinderopvang heeft mij getripped. Het lijkt me van groot belang dat zulke voorzieningen op een goede manier geregeld worden op de eilanden. Een goede kinderopvang en een goede combinatie van arbeid en zorg zijn natuurlijk van groot belang voor arbeidsparticipatie en emancipatie. Ik kan mij vergissen, maar ik zie minister Donner af en toe een beetje kijken met een blik van «waarom vraag je dit allemaal aan mij?» Oh, kennelijk is dat toch niet het geval. Gelukkig. Ik zag een soort verbaasde blik, maar die heeft meteen te maken met mijn opmerking over zijn coördinerende rol. Daar hebben wij ook over gesproken toen de commissievoorzitters en de commissieleden werden benoemd. Ik ben benieuwd hoe minister Donner dat ziet. Ik vraag daar expliciet aandacht voor. Als wij te veel versnippering krijgen, raak je het totaaloverzicht kwijt en dan zie je niet meer hoe het allemaal in de

praktijk gaat uitwerken. De genoemde zaken lijken mij niet alleen voor ons, maar zeker ook voor de mensen overzee, van belang. Daar is het allemaal om begonnen. Daar zou het beter moeten gaan, daar zouden de voorzieningen op peil moeten komen. Het gaat erom dat het niet een soort bureaucratisch wetgevingsfetisjisme is, zou ik bijna willen zeggen. Het komt erop aan dat het in de praktijk goed gaat werken en dat wij op een goede manier de vinger aan de pols kunnen houden. Ik moet zeggen dat ik daar nog niet helemaal gerust op ben.

De voorzitter: Ik geef even aan hoe de vergadering verder zal verlopen. Minister Donner kan het antwoord op de vragen die aan hem zijn gesteld, gaan voorbereiden en de minister van Onderwijs zal de vragen die aan haar zijn gesteld, nu beantwoorden. Ik stel voor dat wij de hele tweede termijn op het gebied van onderwijs afronden, zodat de minister zich daarna kan excuseren.

Minister Donner: Voorzitter. De heer Bosman heeft een vraag gesteld over de sociale vormingsplicht en de landsverordening. Daarover zijn ook vragen gesteld aan de minister van Onderwijs. Ik ga ervan uit dat deze vragen door haar worden beantwoord.

De voorzitter: Mij blijkt dat iedereen akkoord gaat met deze gang van zaken. Daarna zal de tweede termijn worden gehouden voor de onderwerpen die minister Donner aangaan. Ik geef het woord aan de minister van Onderwijs.

Minister Van Bijsterveldt-Vliegthart: Voorzitter. Ik maak een paar algemene opmerkingen, waarbij ik wel al gelijk op een paar vragen inga. Vervolgens zal ik per vragensteller op de vragen ingaan. De omvang is beheersbaar, zodat ik het antwoord op de vragen niet in blokjes hoef te in te delen.

Ik ben blij dat dit onderwerp vandaag kan worden behandeld. Dat houdt immers in dat tempo wordt gehouden en dat is goed voor de kwaliteit van het onderwijs. De wetgeving op dit gebied is echt relevant voor de kwaliteit die wij willen bereiken. Dit is ook een antwoord op het betoog van de vertegenwoordiger van de ChristenUnie, mevrouw Wiegman. Wij hebben gezien dat die kwaliteit niet is bereikt met de wetgeving en de regels die er waren. Nu gaan wij die slag wel maken. Ik zal dit verder toelichten. Ook door mevrouw Van Gent van GroenLinks werd gevraagd hoe ik daarmee omga en wat de kritiek van de Raad van State nu betekent. Ik meen echter dat wij echt een verhaal hebben waaruit blijkt waarom wij een en ander op deze manier vormgeven.

Ik ben erkentelijk voor de voortvarendheid. Ik denk dat er ook veel goede berichten over de BES-eilanden zijn. Het is goed om te melden dat een en ander in de afgelopen tijd tot stand is gekomen. Toen de inspectie in 2008 een zeer zorgelijk rapport uitbracht over de kwaliteit van het onderwijs schrok iedereen natuurlijk, maar één punt was wel helder: de kwaliteit van de leraren was voldoende. Dat is goed om te weten, want leraren en hun leidinggevendenden zijn toch de basis van – of zoals wij in Nederland altijd zeggen: de sleutel tot – goed onderwijs. Dat was toch een mooie basis om op voort te bouwen. Aangezien de leraren goed zijn, heeft men zich verdiept in de vraag waar het dan wel aan ligt dat het onderwijs niet op orde is. Daaruit is heel duidelijk de nagestreefde onderwijsvernieuwing naar voren gekomen. Wij hebben hier in Nederland ook de nodige discussies gehad over de soms wat desastreuze uitwerking van vernieuwingen. Hier is dat zeker ook het geval geweest. Het was verplicht om met heterogene groepen te werken. Het is heel lastig voor leraren om daarmee om te gaan. Er moest individueel onderwijs worden gegeven, maar men mocht geen methodes gebruiken. Dat werd althans echt ontraden. Dat betekent dat er op heel veel scholen geen boeken waren en dat de leraren

zonder boeken les moesten geven. Dan valt het niet mee, zeker op de gemengde scholen. Het toetsen van de vorderingen werd afgewezen. Dat is ook een belangrijk punt. Wij hebben immers juist het gevoel dat, als je de lat ergens legt, men opbrengstgericht gaat werken en daaroverheen wil springen. Kortom, de scholen werd een keurslijf opgelegd, terwijl hun een aantal instrumenten dat zij nodig hadden, werd ontnomen. Ik noem leesboeken en leestoetsen, maar ik denk ook aan zo veel mogelijk homogene klassen, die de mogelijkheid bieden om heel gericht les te geven aan groepen en waar nodig aan individuen.

Wij hebben gekozen voor het uitgangspunt dat het «hoe» bij de scholen ligt en het «wat» bij de overheid. Daar is onze wetgeving op gebaseerd. Wij vertrouwen erop dat dit het wettelijk kader is waarmee de kwaliteit weer kan worden opgebouwd en gebruik kan worden gemaakt van de kwaliteit van de mensen die in het onderwijs zijn opgeleid, door hun de vrijheid te geven. Inmiddels is een aantal belemmerende factoren weggenomen, zoals het gebrek aan leermiddelen. Er worden weer boeken gekocht en daar hebben wij ook extra in geïnvesteerd. Wij investeren in leerlingenzorg opdat deze zorg, die ontoereikend was, weer toereikend wordt. Dat is heel belangrijk. Mevrouw Van Gent sprak over de zwangere meisjes. Het zit hem vaak ook in goede zorg en goede begeleiding. Het is soms lastig voor leerkrachten om daarmee om te gaan, maar het is beter als zij daarbij extra worden ondersteund. Dat zijn wij van plan en daar zijn wij ook al mee begonnen.

De tekortschietende bestuurskracht was ook een van de grote zorgpunten inzake de slechte kwaliteit. Wij ondersteunen de boel nu beter. Wij weten immers dat het besturen van een school best wel de nodige aandacht vraagt.

Al die dingen vormen voor ons een reden om de wetgeving die wij in Nederland hebben, toe te passen. Dan kunnen wij uiteindelijk goed toetsen en wij kunnen volgens onze wetgeving handhaven. Het is ook voor de inspectie een helder kader. En wat nog mooier is: uiteindelijk hebben de gemeentebesturen en de schoolbesturen ermee ingestemd. In het protocol staat ook dat de besturen ermee hebben ingestemd. Al met al vonden zij dit voor het onderwijs de beste weg om weer kwaliteit te krijgen. Zij hebben die wens omdat zij een waardevast diploma willen. Men wil dat de toegang tot het vervolgonderwijs in zekere mate is gegarandeerd. De Nederlandse examens verlenen die toegang. Natuurlijk, wij kijken altijd kritisch naar de kwaliteit en de motivatie. Wij zullen in de toekomst ook meer gaan doen aan selectie aan de poort, maar in beginsel staat het diploma ergens voor. Het betekent ook dat ik als minister ten volle verantwoordelijk kan zijn voor het stelsel dat daar wordt gehanteerd. Al met al geeft de wet op het punt van kwaliteit, inhoud en niveau, de ruimte aan de scholen. De wet biedt ook een aantal kaders, waardoor wij zeker weten dat de kwaliteit in orde is. Alles bij elkaar genomen, hebben wij er om deze reden voor gekozen om onze wetgeving toe te passen. Overigens hebben wij naar aanleiding van het advies van de Raad van State nog wel een paar vereenvoudigingen toegepast. Naar een aantal zaken is nog gekeken, zoals naar het plan voor nieuwe scholen. Laten wij het nuchter houden: veel nieuwe scholen zullen er niet bij komen. Er zijn al veel scholen in relatie tot het aantal kinderen. Dit is overigens ook een antwoord op de vraag van mevrouw Wiegman. Ik vind het geweldig om de drempel te verlagen, maar laten wij even nuchter zijn: elke school moet worden betaald en heeft zijn vaste lasten. Voor 400 kinderen in het primair onderwijs zijn er vier scholen.

Een ander punt is de rapportage over het verplichte evenredig aantal vrouwen in het onderwijspersoneel. Daarom vragen wij niet. Er zitten trouwens al heel veel vrouwen in het onderwijs, net als in Nederland. Om hun tegemoet te komen is ook de inwerkingtreding op een paar punten wat meer gefaseerd. Wij hebben dus echt getracht om nuttig om te gaan met de kritiek van de Raad van State. Uiteindelijk hebben wij wel gekozen

voor de kwaliteit die voortvloeit uit ons wettelijk systeem. De besturen hebben daarmee ingestemd omdat zij daar ook de voordelen van inzien. De afgelopen tijd hebben wij dus veel gedaan om het niveau op te hogen. Het is dan ook heel bemoedigend om van de inspectie te horen dat, zeker in het primair onderwijs, echt slagen worden gemaakt. Dat komt omdat er weer boeken zijn, dat komt omdat er remediërend materiaal is, dat komt omdat een aantal leerkrachten tot interne begeleider is geschoold zodat zij de zorgkant beter kunnen oppakken. Er wordt weer getoetst en dat is ook voor de leerkracht een zegen omdat zij daardoor ergens naartoe kunnen werken. Dat geeft gewoon helderheid: waar moet ik aan het eind van de rit met mijn kinderen staan? Veel leerkrachten vinden dat heel plezierig. Het geeft je ook structuur.

Daarnaast zijn wij bezig met een investering in de huisvesting. De huisvesting was hier en daar echt tenhemelschreiend. Dat kan niet in het Koninkrijk der Nederlanden, dus wij hebben daarin extra geïnvesteerd: in de loop van vijf jaar zo'n 15 mln. Daarmee kunnen wij de scholen echt opknappen zodat ouders, leerkrachten en leidinggevenden straks kunnen zeggen dat het onderwijs er beter uitziet en dat er een gebouw is waarin zij zich senang voelen en waar de noodzakelijke materialen aanwezig zijn om met hun professionaliteit uit de voeten te kunnen. Ik denk dus dat er zich op dit moment een goede ontwikkeling voordoet. Wij moeten er ook alert op zijn. Ook al is het 8000 kilometer verderop, het valt nu onder de verantwoordelijkheid die wij met elkaar dragen en dus moet de kwaliteit goed op orde zijn. Tegelijkertijd moeten wij realistisch zijn. Onze ambities zijn gestoeld op een onderwijssysteem waarop wij internationaal gezien buitengewoon trots mogen zijn. Wij moeten de BES-eilanden wat tijd gunnen om de slagen te maken die nu moeten worden gemaakt.

Nogmaals, de motivatie is erg groot, ook bij ouders. Dat is heel mooi om te zien, want – laten wij eerlijk zijn – dat is bij ons soms wel eens wat minder. Ook de motivatie van leerkrachten is heel groot om er echt iets moois van te maken. Als je dan extra kunt investeren en goede kaders kunt meegeven, kunnen er heel mooie slagen worden gemaakt. Ik ben er zelf nog niet geweest. Ik heb dat heel lang uitgesteld. Ik ben wel van plan om komend jaar een keer langs te gaan om te kijken hoe het ermee staat. Het is toch ons onderwijs dat wij heel graag goed willen begeleiden. Ik kom bij de concrete vragen die zijn gesteld. Mevrouw Wiegman heeft gevraagd naar het hoe en waarom van de ho/wo-wetgeving. Gaan wij daar universiteiten stichten? Nee, waarschijnlijk niet, gelet op de omvang. De UNA, de universiteit van Aruba en Curaçao, zit er echter wel met een vestiging. Wil zij straks diploma's afgeven die voldoen aan onze randvoorwaarden, dan zal dat binnen de Nederlandse wetgeving moeten gebeuren. Als de Universiteit Leiden er een dependance wil neerzetten, zal zij ook binnen de Nederlandse wetgeving moeten handelen. Het is dus buitengewoon handig dat wij de ho-wetgeving overplaatsen naar de BES-eilanden. Maakt men er geen gebruik van, dan zijn wij even goede vrienden maar het kader ligt er dan wel.

De heer **Recourt** (PvdA): Ik neem aan dat dit alles niet ziet op de commerciële universiteiten die zich vooral vanuit de Verenigde Staten hebben gevestigd op bijvoorbeeld Saba, maar ook op Aruba en Curaçao?

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: Wij kennen bekostigd en onbekostigd onderwijs. Ook het niet-bekostigd onderwijs moet voldoen aan de normen zoals wij die kennen. Onlangs hebben wij al vastgesteld dat niet alles wat nu universiteit heet, zomaar universiteit mag heten volgens de Nederlandse wetgeving. Het moet voldoen aan een aantal criteria. Vanzelfsprekend zullen wij erop toezien dat datgene wat op de drie eilanden gaande is, ook klopt conform onze wetgeving. Wij nemen dan namelijk de gehele ho-wetgeving mee.

De heer **Recourt** (PvdA): Ik begrijp dus dat het juist wel ziet op deze universiteiten. Een universiteit op Saba heet een «university». Valt deze instelling onder de ho-regelgeving?

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Dat is een keuze. Men moet namelijk wel voldoen aan de regelgeving om geaccrediteerd onderwijs te kunnen bieden en daarmee te kunnen voldoen aan de eisen die wij stellen aan de diploma's die er uiteindelijk aan verbonden zijn. Verder kan natuurlijk elke particulier zijn gang gaan, zoals dat hier ook kan. Ook hier bestaat echter de regel dat niet elke instelling in Nederland zich universiteit mag noemen. Op dit moment zijn wij met wetgeving bezig in het hoger onderwijs. Als het zover is, lijkt het me relevant om op dat moment te kijken of wij de BES-eilanden er ook onder laten vallen, zodat mensen pas de term «university» mogen gebruiken wanneer wordt voldaan aan een aantal eisen. Wij zijn dus bezig met wetgeving op dit vlak. Ik heb dit zelf ingezet in de tijd dat ik het hoger onderwijs waarnam in de demissionaire periode. Het lijkt mij goed om dit punt bij deze wetgeving te betrekken.

De heer **Recourt** (PvdA): Begrijp ik het dan goed dat de kaders zijn gesteld, maar dat de minister het nu over de invulling heeft? Moet de feitelijke invulling nog plaatsvinden?

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Nee. Er is het kader van het hoger onderwijs. Dat is het wettelijk kader dat er ligt. In mijn hoedanigheid als staatssecretaris voor hoger onderwijs heb ik een halfjaar geleden aangekondigd dat de term universiteit wordt beschermd. Als deze wetgeving wordt ingevoerd en ook van toepassing is op de BES-eilanden, weet ik nog niet precies hoe wij dat juridisch inpassen; ik schat in dat het in de wet wordt verwerkt. Of dat met een ministeriële regeling gebeurt, weet ik niet. Ik weet wel dat het iets is waarmee men in het hogeroponderwijsveld bezig is. Wij willen dit regelen om wildgroei te voorkomen en om teleurstellingen te voorkomen zoals in die Den Haag met de Europese school waar de kwaliteit niet op orde was.

Voorzitter. Alle woordvoerders hebben gevraagd hoe de onderwijsinspectie de kwaliteit zal toetsen. De inspectie zal gewoon toezien aan de hand van het kader dat wij in Nederland hebben. Het zal overigens een groeisituatie zijn, want als wij nu zeer zwakke scholen aanwijzen, gaan zij voor een deel dicht. Laat ik het even voorzichtig formuleren. Dat kunnen wij sowieso niet hebben, gelet op het feit dat er geen ander aanbod is. Dit gebeurt ook wel bij beroepsopleidingen waarvan er maar een in Nederland is. In de loop der tijd moet dus een toetsingskader worden uitgewerkt met daaraan verbonden eventuele sancties, omdat je niet rücksichtslos datgene kunt doen wat je hier in Nederland doet. De inspectie zal er dus een werkwijze voor moeten ontwikkelen.

Mevrouw Van Gent heeft gevraagd hoe er wordt afgerekend en of er een jaarlijkse rapportage komt. De bedoeling is dat de inspectie in haar jaarverslag zal rapporteren over de BES-eilanden, zodat wij een eenduidig rapportage-instrument hebben. Dat is op dit moment het onderwijsverslag. De BES-eilanden gaan daarin mee. Ik ga ervan uit dat dit de eerste jaren een apart hoofdstuk zal zijn. Ik zal er bij de inspectie voor pleiten om dat te doen, zodat wij inzichtelijk krijgen hoe het verloopt.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik ben blij dat er een apart hoofdstuk komt, maar je moet nog wel een aantal dingen doen voordat je op het niveau bent waar je wilt zijn. Dat bedoelde ik ook toen ik het over afrekenbare doelen had. De minister zegt prachtige dingen over het niveau van Nederland en over de regelgeving, maar ik wil dan wel heel helder hebben wat haar doelen zijn en hoe snel zij die wenst te bereiken. De situatie is best ernstig geweest. Er wordt nu een aantal verbetervoor-

stellen gedaan. Het gaat hier echter om kinderen en voordat je het weet heb je een soort verloren generatie. Dat wil ik toch echt voorkomen.

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Dat is terecht. Wij spreken over een onderwijsvernieuwing die vijftien jaar geleden is gestart. Er ligt dus al een groot probleem – laat ik het maar simpel zeggen – maar de betrokkenen zijn inmiddels van school af, al dan niet met reken- en taalvaardigheden. Onze doelen zijn de doelen die wij kennen in ons eigen onderwijs. Ik heb het dan over de reken- en taaldoelen en over de referentieniveaus die nu, in een wat rustiger tempo, worden ingevoerd. Uiteindelijk zijn er de examens. Wanneer wij de kwaliteit van bijvoorbeeld het voortgezet onderwijs willen weten, meten wij dat aan de hand van de instroom en de uitstroom. Het toetsen aan het einde van de rit vindt eigenlijk pas plaats vanaf de invoering van de wetgeving tot en met vier, vijf en zes jaar later, afhankelijk van de schoolsoort in het voortgezet onderwijs. Pas dan is er echt een kader waarbinnen je kunt toetsen of bepaalde doelen zijn behaald. Het gaat er dan natuurlijk om dat er voldoende kinderen slagen voor het vwo, het havo en het vmbo. Het gaat er dan om dat bijvoorbeeld de referentieniveaus in voldoende mate aanwezig zijn. Dat is een behoorlijk traject, dat ook wettelijk gezien tijd nodig heeft omdat je niet eerder kunt beginnen met examineren. Vanaf de start van het eerste onderzoek zal ook de inspectie een aantal doelen moeten formuleren. Waar gaat het nog steeds niet goed? Waar willen wij staan over een bepaalde periode? Pas daarna kunnen het onderwijs en de verantwoordelijk bewindspersoon hierop worden afgerekend. Nu is het de eerste inzet om heel basaal zaken op orde te krijgen om straks überhaupt te kunnen meten.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik begrijp best dat het gecompliceerd is en zou het graag wat vereenvoudigen. Wat mij betreft moeten we vanaf nu op scholen een soort basiskwaliteit kunnen garanderen. Ik wil niet dat er kinderen van school komen die niet aan de gestelde eisen voldoen, bijvoorbeeld op het gebied van rekenen en taal. Ik wil niet dat zij van school gaan zonder dat zij dat kunnen, of dat scholen helemaal niet door hebben dat kinderen dit soort achterstanden oploopt. Het laatste is nog erger. Nu er sprake is van een openbaar lichaam, vind ik het onaanvaardbaar dat dit gebeurt.

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Om die reden voeren wij de voorliggende wetgeving ten behoeve van het onderwijs in. Op onderwijs-terrein gaan wij uiteraard een aantal zaken verder uitwerken. De heer Bosman sprak over de onderwijsagenda. Wat mij betreft wordt die op 1 april aan de Kamer voorgelegd, zodat zij die kan lezen. De bedoeling is, de tussenliggende tijd te benutten om hierover met de eilanden te spreken. Het moet immers hun agenda zijn. Zij moeten voor die ambitie willen gaan. Op basis van die agenda zullen er de komende tijd stappen worden gezet. In die agenda zal ook komen te staan waarnaar gestreefd wordt. De wetgeving biedt het kader waarbinnen getoetst moet worden. Op basis daarvan kan worden nagegaan of een kind met voldoende kennis van de basisschool komt. Dat was namelijk niet het geval. Het wettelijk kader dient dus om ambities te kunnen formuleren en in Caribisch Nederland de ambities te kunnen uitoefenen met de instrumenten die wij hier hebben.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik vind het natuurlijk belangrijk dat het wettelijk kader er komt, maar wetten dienen werkelijkheid te worden. Kan de minister garanderen dat er op dit moment sprake is van die basiskwaliteit? Ik zou zeggen dat dit wel mijn streven is. Mocht de minister die garantie niet kunnen geven, wanneer kan zij dat dan wel doen? In mijn bijdrage heb ik gezegd dat het een grondrecht voor inwoners van ons

Koninkrijk betreft. Het kan niet de bedoeling zijn dat we die wetten straks op orde hebben, maar dat een en ander in de praktijk nog steeds niet werkt. Als dat het geval was en ik woonde op de BES-eilanden, zou ik denken: aan mijn hoela. Het is allemaal prachtig met die wetgeving, maar wat houdt die in de praktijk voor mijn kinderen in?

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Op dit moment kan ik die kwaliteit niet garanderen. Omdat er een dermate grote kwaliteitsachterstand is, gaan we ermee aan de slag. Op termijn moet die kwaliteit wel gegarandeerd worden. De eilandbestuurders moeten de schouders eronder zetten en ik ben, zoals ik al zei, van plan om een onderwijsagenda te maken voor de komende jaren. Daarin moeten de doelen geformuleerd worden. Er dient samen met de onderwijsbestuurders te worden afgestemd wat nodig is om die doelen te bereiken. De gemeenten zijn nu ook verantwoordelijk voor de leerplicht. De vraag is wat dat bijvoorbeeld gaat betekenen voor de zwangere meisjes, over wie mevrouw Van Gent sprak. Over die meisjes moeten we afspraken maken. Ik heb begrepen dat het op Sint-Eustatius 18 tot 20 meiden zijn. We moeten afspraken maken over de manier waarop we dat netjes kunnen terugdringen, zodat die meiden gewoon lekker op school kunnen zitten in plaats van dat ze naar huis gestuurd worden.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dat moet zo spoedig mogelijk gebeuren.

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ja, maar we starten niet vanuit de Nederlandse situatie. We starten met een enorme achterstand. Die moet dus worden ingelopen. Ik ben het met mevrouw Van Gent eens. Het liefst wil men dat er vandaag ook geen voortijdig schoolverlaters meer zijn. We moeten echter ook realistisch zijn en beseffen dat doelen behaald dienen te kunnen worden. Als het mogelijk was om met een toverstok te zwaaien en ervoor te zorgen dat dit probleem in één klap de wereld uit was, zou ik direct uw partner zijn. Als er een bepaalde periode nodig is om de leerplicht op te bouwen en te zorgen voor heldere, handhaafbare maatregelen, moeten we dat doen. Ik wil met die onderwijsagenda aansluiten bij datgene wat men in de praktijk, rekeninghoudend met die achterstand, met ambitie op kan pakken. We ondersteunen een en ander ook financieel. Dat lijkt mij de plek om het te doen en hier voeren we dan een inhoudelijke discussie over de doelen op grond van de wetgeving die op dit moment aan de orde is. Ik weet overigens niet of de vaste Kamercommissie voor Onderwijs dat moet doen. Laat ik helder zeggen dat ik net als mevrouw Van Gent de ambitie heb. Ik weet echter ook, evenals zij, dat we van heel ver komen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): De minister betreft de zwangere meisjes erbij. Zij noemt ze tussen neus en lippen door.

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Mevrouw Van Gent heeft dat onderwerp naar voren gebracht, dus ik ga daarop in.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ja, en ik begrijp dat de komende tijd gewoon wordt geaccepteerd dat die meisjes van school worden gestuurd.

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Wat de zwangere meisjes betreft, heb ik mij misschien niet goed uitgedrukt. Het liefst wil ik dat het aantal direct tot nul wordt teruggebracht.

Ik kom op het aanbod van goed beroepsonderwijs. Op Bonaire is er op dit moment goed beroepsonderwijs. Op Sint-Eustatius en Saba zijn we heel voorzichtig bezig met de ontwikkeling van mbo 1, AKA. De vraag is hoeveel mensen er nodig zijn om een opleiding goed vorm te geven. Het

is mogelijk dat men in de toekomst toch nog voor heel veel opleidingen naar Bonaire moet gaan. Dit, om ervoor te zorgen dat de kritische massa voor de kwaliteit van onderwijs er is. De mogelijkheid bestaat echter wel om op Sint-Eustatius en Saba tot beroepsonderwijs te komen. Neemt de vraag toe, dan moeten we gezamenlijk nagaan hoe een en ander inhoudelijk kan worden vormgegeven. Misschien is het dan mogelijk om tot enkele richtingen te komen, of om een doorlopende leerlijn te realiseren voor een richting.

Mevrouw Wiegman vroeg naar fraude bij de stufi. Ons is dat op dit moment niet bekend.

Mevrouw Wiegman stelde ook een vraag over bezwaren met betrekking tot de vakantie. In antwoord daarop zeg ik dat het van belang is om de examens van het voortgezet onderwijs in Caribisch Nederland en in Europees Nederland op dezelfde momenten te laten plaatsvinden. Nu doet de een het in de ochtend en de ander in de middag en er wordt voorkomen dat er onderling gecommuniceerd kan worden. Op de drie eilanden vallen op dit moment het begin en het eind van de zomervakantie gelijk. De Nederlandse overheid stelt overigens alleen de zomervakantie vast. Mocht een en ander problemen opleveren, zoals mevrouw Wiegman zei, dan vind ik het geen bezwaar om over de ministeriële regeling overleg te hebben. Daar gaat het dan immers over. Dan weten we zeker of het echt naar de zin is. Het synchroon lopen van de examenmomenten is wel belangrijk. Anders ontvangen we via de e-mail de examenopdrachten in Nederland, of omgekeerd. Dat lijkt me geen goede zaak. Ik kom op de media. Mevrouw Wiegman sprak vrij uitvoerig over de eigen verantwoordelijkheid van de eilanden. Ze wil wat dit betreft echter verder gaan dan tot op heden het geval is. Dat is een keuze. Er is in de wetgeving wel voorzien in een redactiestatuut. Men kent alleen commerciële media. Ik heb er op zichzelf geen bezwaar tegen als er een constructie in komt over datgene wat aan kinderen wordt aangeboden. Als mevrouw Wiegman met een amendement daarover komt, laat ik het aan de Kamer over om haar oordeel daarover te geven.

Mevrouw Wiegman vroeg ook of het niet mogelijk is om binnen drie jaar te evalueren. Gelet op de administratieve lasten die je ook bij de eilanden neerlegt, lijkt het mij goed om aan te sluiten bij de termijn in de wet openbare lichamen BES. Daarin geldt een termijn van zes jaar. Dan heb je een goed beeld. Juist voor onderwijs geldt dat er sprake is van een investering voor de lange termijn. Dan kun je goed zien wat de vooruitgang is. Dat laat onverlet dat de onderwijsinspectie jaarlijks rapporteert over de stand van zaken. En er zullen ongetwijfeld heel heldere normen worden gesteld op punten die verbetering behoeven. Ik kom bij de heer Bosman. Ik heb zijn vraag over de onderwijsagenda al beantwoord. Hij vroeg ook hoe zicht kan worden gehouden op de 90 000 inwoners en de 5000 leerlingen. Het zijn iets minder leerlingen, want de leerplicht begint al op 4-jarige leeftijd. Het zullen ongeveer 4000 leerlingen zijn. De onderwijsinspectie moet daar zicht op houden en natuurlijk de gemeente zelf als het gaat om bijvoorbeeld leerplicht, kansprojecten en tweedekansprojecten. De gemeente heeft namelijk ook zelf een verantwoordelijkheid.

De heer **Bosman** (VVD): Het gaat mij niet zo zeer om het uitvoerende niveau op de eilanden, maar om de cultuur op het departement. Hoe wordt ervoor gezorgd dat de cultuur op het departement rekening houdt met de cultuur op de BES-eilanden? Heeft men een gevoel voor de BES-eilanden op het departement?

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Het is eigenlijk nog mooier. Op de eilanden hebben wij een kleine dependance. Daarmee willen we bij de cultuur aansluiten. Het is natuurlijk een enorm eind weg. Op die dependance zijn medewerkers van OCW actief. Voor een deel trekken zij samen

op met andere departementen. Er is dus directe ondersteuning ter plekke beschikbaar. Deze mensen sluiten prima aan bij de cultuur, doordat zij er dagelijks in zitten.

Er zijn vragen gesteld over de kwaliteit van het Papiaments op de lerarenopleiding. Er is een tweedegraadslerarenopleiding. Die is nog niet geaccrediteerd. Dat gaat wel gebeuren, waarbij meteen op de kwaliteitsaspecten gelet zal worden. Ik sluit overigens niet uit dat er ook van de hogescholen in Nederland dependances zullen komen, die op een aantal onderdelen kwalitatief goede opleidingen gaan bieden. Maar vooralsnog hoeven we ons geen zorgen te maken over de bevindingen van de inspectie rond de leraren. De pedagogisch-didactische kwaliteit van de leraren is namelijk echt op orde. De inspectie viel het op dat er veel betrokkenheid bij de leraren is.

Ik kom bij de vragen van de heer Recourt over de kwaliteitseisen van leraren. De inspectie heeft geconstateerd dat de kwaliteit van de leraren die wettelijk bevoegd zijn om les te geven, op orde is. Degenen die nog niet bevoegd zijn, moeten binnen vijf jaar voldoen aan de regels die wij in Nederland al hebben. Daarnaast geldt dat in de lumpsum geld zit voor scholing. Een van de punten waarop de inspectie altijd let, is of die middelen ook ingezet worden om tot een continue verbetering te komen. We hebben bijvoorbeeld in de afgelopen periode al extra geld ingezet om leraren te scholen voor zorg en begeleiding. Dit is maar een voorbeeld.

De heer **Recourt** (PvdA): Weet u hoeveel onbevoegde leerkrachten op dit moment actief zijn?

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: Dat wordt op dit moment geïnventariseerd. Maar in ieder geval is voor hen de lijn helder: over vijf jaar moet het op orde zijn.

De **voorzitter**: Kunt u de Kamer laten weten wanneer de inventarisatie klaar is?

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: Ja hoor, dat is geen probleem. Ik kan mij niet voorstellen dat het heel lang hoeft te duren tot de inventarisatie afgerond is. Volgens mij moet het binnen afzienbare termijn klaar zijn. Laat ik het zo zeggen: voor de kerst krijgt de Kamer het antwoord. De Nederlandse taal is op Saba een vak en geen instructietaal. De heer Recourt heeft hierover een vraag gesteld. Aan het Nederlands zullen eisen gesteld moeten worden. We gaan aan de slag met algemene maatregelen van bestuur om aan de vakken niveaus te verbinden. Het vak Nederlands is geen instructietaal, waardoor het een apart vak wordt. We kennen voorbeelden van onderwijs in het Nederlands in den vreemde. Ik denk dat we zullen aansluiten op dat niveau van het Nederlands. Dit wordt nog uitgewerkt. In the end moeten de scholen aan dat niveau voldoen bij de examens.

De socialevormingsplicht liep inderdaad tot 23 jaar, maar werd in de afgelopen jaren eigenlijk nauwelijks gehandhaafd. Daardoor deden heel veel jongeren de facto niet mee. We hebben hierover zelf ook een discussie gevoerd, toen de introductie van de werkleerplicht werd besproken. Wij hebben hier geen wettelijke plicht van gemaakt, maar hebben het verbonden aan de vraag of iemand een uitkering heeft. Maar dat is andere wetgeving. In het onderhavige geval sluiten wij aan bij de kwalificatieplicht: je moet tot je achttiende op school zitten, tenzij je een diploma hebt. Daardoor moeten mensen die het diploma niet hebben op een mbo 1-achtige, vormingsplichtachtige school blijven tot zij achttien zijn. Deze regeling sluit voor 100% aan bij de manier waarop wij het hebben geregeld. Ze is ook goed handhaafbaar en levert geen problemen op, bijvoorbeeld of je van iemand die ouder is dan achttien jaar wel mag vragen om arbeid te verrichten of eisen dat hij onderwijs volgt. Mensen

die ouder zijn dan achttien zijn volgens de rechten van de mens immers gewoon vrij.

De heer **Recourt** (PvdA): Het systeem is door de voormalige Nederlandse Antillen ingevoerd. Met de handhaving is daar een en ander mis. Dat snap ik, maar waarom wordt toch afgeweken van de standaardlijn om voort te zetten? In de toelichting staat dat het inhoudelijk wel een succes is. Waarom wordt de handhaving ervan niet ter hand genomen als sluitstuk?

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: We willen het succes doorzetten in de sociale kansprojecten. Wij willen geen verplichting die op dit moment ook niet nageleefd wordt. We willen jongeren de mogelijkheid ertoe aanbieden. Dat past meer bij de zienswijze waarmee de Nederlandse overheid tot op heden de werkleerplicht voor mensen ouder dan achttien heeft benaderd, namelijk niet als een plicht vanuit de onderwijswetgeving maar als een mogelijkheid. Als je een uitkering aanvraagt, krijg je deze alleen maar als je gaat werken of leren. In eerste instantie hebben we in Nederland geprobeerd om de werkleerplicht vanuit de onderwijswetgeving op te voeren tot de leeftijd van 23 jaar. Van de Raad van State hebben we toen het commentaar gekregen dat dit een probleem is, aangezien het mensen ouder dan achttien betreft. Dus synchroniseren wij het nu. Maar via kansprojecten proberen we jongeren de mogelijkheden te blijven bieden die nu succesvol zijn.

De heer **Recourt** (PvdA): Een van de problemen die de Raad van State aankaarte, was dat het wetsvoorstel in strijd was met het EVRM, de Grondwet en met een hele reeks van wettelijke regelingen. Dat is geen belemmering geweest om de wet op de andere eilanden in te voeren. Daar geldt het EVRM evengoed. Wat is het standpunt van de minister? Is het in strijd met de wet of is het minder wenselijk?

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Omdat het niet gehandhaafd werd, denk ik dat het nooit tot juridische problemen heeft geleid. Als je naar nieuwe wetgeving kijkt, moet je datgene doen waarvan je in ieder geval weet dat je het kunt vragen binnen de wet. De wet was onzeker vanwege het EVRM. Als daarin ooit problemen zouden komen door strakke handhaving – wat men ook daar niet doet – dan kunnen toch problemen ontstaan waardoor de wet uiteindelijk niet toegestaan is. De eilanden waarover de heer Recourt spreekt, vallen trouwens niet onder de Europese wetgeving. Deze nu wel, waardoor je te maken hebt met het EVRM.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik vind het antwoord redelijk overtuigend. Ik neem daarom mijn ondertekening van het amendement op dit punt in overweging. Wel heb ik nog een vraag aan de minister. Ik vind de socialevormingsplicht op zich wel van belang, maar er lijkt nu een soort gesloten systeem te bestaan, dat tot achttien jaar loopt. Ik hoop dat ik de minister goed heb begrepen. Binnen het systeem bestaat geen vrijblijvendheid. Jongeren tot achttien jaar zijn naar school of hebben een diploma, waardoor ze al eerder af mogen haken, of ze zitten op een traject dat we in Nederland ook kennen. Ik vind het zelf nog een beetje lastig dat dit wordt afgekapt op achttien jaar. De situatie is daar nog wel wat anders dan hier. In Nederland hebben wij de Wet investering in jongeren, die gerelateerd is aan een uitkering. Met deze wet maak je kansloze jongeren kansrijker. Wat doen we ten behoeve van mensen ouder dan achttien? Ik zal dit de minister van BZK straks ook nog even vragen. We willen natuurlijk niet dat het vrijblijvend wordt. Het moet toekomstgericht georganiseerd zijn. Is de minister dat met mij eens? We moeten heel goed oppassen dat er geen jongeren tussen wal en schip vallen.

Minister Van Bijsterveldt-Vliegenthart: Ik denk ook dat de toekomstgerichtheid heel belangrijk is. Het optimale wat je op dit moment kunt doen is volgens mij om de genoemde mogelijkheid te bieden aan mensen die achttien jaar zijn, volwassen zijn en hun eigen weg kunnen kiezen. Ik denk dat het goed is om de vraag over de WIJ aan de minister van Binnenlandse Zaken te stellen. Hij vertegenwoordigt vandaag ook de minister van Sociale Zaken. Wij vonden het in ieder geval heel belangrijk – dat geldt ook voor wat de heer Recourt naar voren heeft gebracht – vanwege de zaken die wel succesvol waren. Als de jongeren er waren en als zij gemotiveerd waren is het een goed traject om te blijven aanbieden. Daarom gaat het onder een andere naam door. Natuurlijk zal dit actief opgepakt moeten worden, ook door de gemeenten. Dit moet wel gebeuren met een constructie die je een juridische basis onder de voeten biedt, zoals we het hier in Nederland op dit moment ook doen. Als er mogelijkheden zijn om het te koppelen aan het wel of niet uitkeren van een uitkering zou dat aantrekkelijk kunnen zijn, maar ik ben minder goed op de hoogte van socialezakenwetgeving op dat vlak. Ik denk dat het goed is om die vraag door te spelen aan de mensen van BZK, zodat de minister daar, in ieder geval in tweede termijn, een antwoord op kan geven. Ik kan me heel goed voorstellen dat we zaken combineren zoals we dat in Nederland nu ook doen. Hier is het echter wel gerelateerd aan het feit dat je een uitkering krijgt vanaf je achttiende en ik weet niet precies hoe dat op de eilanden zit.

De voorzitter: Mevrouw Van Gent, kunt u met het voorstel leven dat de minister daar nader op ingaat?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ja, daar kan ik mee leven. Misschien kan ik nog verzoeken dat dit nu wordt doorgesluisd. Ik heb het zelf ook al genoteerd, dus ik houd het in de gaten.

De voorzitter: Wij verzoeken dit door te geven aan minister Donner zodat hij dit in zijn eerste beantwoording kan meenemen.

Minister Van Bijsterveldt-Vliegenthart: Ik ken mevrouw Van Gent: zij wil antwoorden op haar vragen. Zo krijgt ze die waarschijnlijk ook. Mevrouw Van Gent had een aantal vragen over communicatie. Ik denk dat dat inderdaad ongelooflijk belangrijk is. Er bestaat op de eilanden geen grote leescultuur. De heer Bosman zei al dat we de cultuur die er heerst, in de gaten moeten houden. Boekwerken over de wetgeving na al die stapeling van aanpassingen zou op bepaalde plekken in het Europese deel van Nederland wel werken, maar daar niet. We bekijken hoe we dat slim kunnen communiceren. Misschien krijgt het de vorm van een lichtvoetige krant of gaat het meer via de media. Er is een communicatieplan om over de nieuwe mogelijkheden die in het onderwijs worden geboden goed geïnformeerd te raken. Dat gaat de komende maanden volop draaien. Ik wil mevrouw Van Gent niet tekortdoen, maar de meeste van haar vragen waren zo relevant dat ik ze al bij de heren heb laten terugkomen. Zij vroeg nog wel of leerlingvolgsystemen nu ook een rol gaan spelen. Dat is inderdaad het geval, juist omdat we de kwaliteit, waaraan mevrouw Van Gent zo hecht, goed in beeld willen hebben. We stemmen dat natuurlijk af met de eilanden, want het moet allemaal niet te veel zijn. Als je echter zicht wilt krijgen op opbrengst en op de ontwikkeling van een kind zul je die leerlingvolgsystemen moeten introduceren. In Nederland wordt dat binnenkort verplicht en een groot deel van de scholen werkt er al mee. Het moet echter in goede afstemming met de scholen gebeuren. Men moet meegenomen worden. We moeten zaken een voor een invoeren. Als je jarenlang niet gewend bent geweest om te toetsen, wat we in Nederland al wel heel lang gewend zijn en steeds meer gaan doen, moet je een school en een cultuur wel de gelegenheid geven om die slagen te maken.

De inspectie zal daar bovenop zitten, maar zal tegelijkertijd het absorptievermogen van de mensen die primair verantwoordelijk zijn voor het onderwijs op de BES-eilanden, in de gaten houden. Overigens is het goed om te weten dat de leerkrachten heel blij zijn dat die opbrengstgerichtheid is ontstaan. Dat geeft mensen structuur. Als je oprecht betrokken bent bij een kind en je wilt het iets meegeven, wil je weten waar de lat ligt. Men is buitengewoon positief om hieraan mee te werken. Nogmaals, we moeten het zo doen dat mensen het mee kunnen maken.

Er is gevraagd of reiskosten tussen de diverse eilanden zijn meegenomen in de studiefinanciering. Dat gebeurt inderdaad. Dat maakt de stufi daar anders dan bij ons. Een ov-jaarkaart krijgt men niet, omdat je daar zo weinig mee kunt op de eilanden. Reiskosten of begeleidingskosten als men naar Nederland gaat, zijn elementen die in de stufi van Antilliaanse jongeren zitten.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Betekent dat ook dat voor het verkeer tussen de eilanden een tegemoetkoming wordt gegeven?

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ja, het geldt ook voor studeren in de regio. Dat is op zich terecht. Als op een eiland iets niet wordt aangeboden, moet men verderop kunnen kijken. Als men echt naar Bonaire moet omdat men mbo-verpleegkunde op niveau 4 wil doen, moet dat kunnen. Daarom is het een onderdeel van de stufi.

Daarmee heb ik alle vragen beantwoord. Tussentijds heb ik nog een keer heel helder antwoord gegeven wat betreft zwangere meisjes. Laat één ding helder zijn: elk kind dat op school hoort, moet er zijn, zwanger of niet. Dat moet inderdaad niet in faseringen gebeuren, maar zo snel mogelijk. Dat was een terecht punt van mevrouw Van Gent.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat we onmiddellijk doorgaan met de tweede termijn.

De heer **Bosman** (VVD): Voorzitter. Dank voor de heldere antwoorden. Ik ben echter niet erg gelukkig met 1 april. Is het mogelijk dat die agenda eerder komt omdat het te maken heeft met kwaliteit? Ik kan me voorstellen dat je tot een gedegen product wilt komen, maar we zitten wel te wachten op die kwaliteitsslag.

De heer **Recourt** (PvdA): Voorzitter. Uit de stukken en in iets mindere mate uit de toelichting van de minister blijkt de ambitie om van een zeer zorgelijke situatie op korte termijn een betere situatie te maken. Ik heb het rapport van de inspectie ook gelezen. In de beantwoording op de vragen van mevrouw Van Gent vind ik toch dat de minister in vaagheid over de data blijft steken. Het is prachtig dat de minister samen met het veld de onderwijsagenda gaat opstellen, maar kan zij zich vastleggen op concrete data in de zeer nabije toekomst? Concrete doelstellingen als uitstroom, lezen en schrijven moeten topurgentie krijgen. Ik hoor dat graag nog van de minister terug.

Wat mij betreft is het punt van de zwangere meisjes afdoende behandeld als de minister het inderdaad niet acceptabel vindt. Ik begreep haar eerste antwoord als volgt: zwangerschap onder tienermeisjes moet worden teruggedrongen, maar dat is een ander verhaal.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Ik dank de minister voor haar antwoorden. Het klonk allemaal mooi wat betreft de basiskwaliteiten, maar het was nog te vaag in mijn ogen. Het gaat om kinderen die vaak geen tweede, derde of vierde kans krijgen. Als een kind op school komt, moet het erop kunnen rekenen dat het die basiskwaliteiten krijgt aangeboden. Dat is een grondrecht. We kennen de situatie en we moeten van ver komen. Het mag echter niet te lang duren totdat we het verbeterd

hebben. Kinderen worden daar anders rechtstreeks de dupe van en krijgen daar dan in hun latere leven last van. Daarom blijf ik erop hameren: ik wil weten hoe snel die basiskwaliteiten worden gegarandeerd. Het moet topprioriteit hebben. Je komt er niet met uitspraken als «we gaan dat bezien» en «we zitten er bovenop». Ik wil heldere, concrete en meetbare doelstellingen. Ik vind een jaar al lang. Ik heb niet voor niets amendementen ingediend op andere kwesties om een precies tijdstip af te spreken. Gaat de minister dit garanderen? Anders ga ik hierover bij de plenaire afhandeling op woensdag een motie of een amendement indienen. Het is voor onze fractie onacceptabel dat we daar geen duidelijkheid over hebben.

Ik begrijp nu dat de minister het aantal zwangere meisjes dat van school gaat, liefst direct tot nul gereduceerd ziet. Het woordje «liefst» zit mij dan toch nog dwars. Ik wil met de minister afspreken dat geen enkel zwanger meisje tegen haar zin van school wordt gestuurd. Zij moeten aan de leerplicht blijven voldoen. Als zoiets toch gebeurt, moet zo'n meisje zich bij de inspectie kunnen melden. Zij moet dan meteen weer worden toegelaten op school. Ik dring hier zo op aan omdat mij bij diverse bezoeken is gebleken dat er nog een soort dubbele moraal een rol speelt. Daar worden deze meisjes de dupe van en ik vind dat gewoon niet aanvaardbaar. Ik ga ervan uit dat de minister mij dit toezegt. Zo niet, dan zal ik daar woensdag op terugkomen.

Ik ben helemaal niet tegen het leerlingvolgsysteem, maar op de BES-eilanden moet op het gebied van onderwijs heel veel worden opgebouwd. Natuurlijk vind ik dat leerlingen moeten worden gevolgd en dat je goed moet weten hoe het met hen gaat. Als je toch al moet kiezen, moet je echter ook een soort noodscenario maken: wat doen wij eerst? Ik vind dat dit in de beantwoording van de minister nog ontbreekt. Wellicht kan zij mij toch toezeggen dat zoiets er wel komt. Elk kind dat onvoldoende kansen krijgt, is er in mijn ogen echt eentje te veel.

Dan ga ik in op het aparte hoofdstuk van de inspectie op de BES-eilanden. Ik vind dat heel goed, maar dat heeft alleen maar zin als er meetbare doelstellingen zijn. Anders heb ik daar eerlijk gezegd niet zo veel aan. Die combinatie zou ik graag willen maken. Op de Wet investeren in jongeren (WIJ) kom ik zo nog terug. Dit is voor mij van belang om te bepalen of ik meega met de socialevormingsplicht en het amendement. Ik wil natuurlijk niet in aanvaring komen met het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens. Dat wordt wel een beetje gesuggereerd door de minister.

De **voorzitter**: Mij blijkt dat de minister direct kan antwoorden. Dan gaan wij verder met de tweede termijn van de minister.

Minister Van Bijsterveldt-Vliegenthart: Dank u, voorzitter.

Ik ga eerst in op de vraag van de heer Bosman. Ik wil natuurlijk proberen om het eerder te doen, maar wij willen dit ook goed afstemmen met de scholen op de eilanden. Als het eerder kan, zal ik het zeker niet nalaten. Zijn opmerking is voor mij een stimulans om te kijken of het eerder kan. Dat geldt overigens ook voor de opmerkingen van de andere twee sprekers; zij vroegen om een aantal heldere doelen waarnaar wordt gestreefd. Die zitten niet in de wet. De wet heeft gewoon de wet als doel, om het maar simpel te zeggen. Daarin staat niet: per dan en dan moet dat en dat gebeuren. Dat moet uiteindelijk in de praktijk vormgegeven worden. Wij kunnen met elkaar een agenda afspreken. In de toelichting wordt wel gezegd dat de kwaliteit binnen een termijn van vijf jaar in brede zin moet zijn verbeterd. Dat is een pittige periode, maar zoals mevrouw Van Gent al zegt: het kan niet snel genoeg. In die agenda zullen doelen worden opgenomen: waar streven wij naar, wanneer wordt wat gedaan. Je kunt immers niet alles tegelijk doen. Als je kwaliteit echt in beeld wilt hebben, is een leerlingvolgsysteem echt nodig. Het is dus ook een beetje

zoeken naar goede instrumenten. Als een van de eerste dingen is ervoor gezorgd dat er nu al boeken zijn. Verder denk ik ook aan remedial teaching en een goede zorgbegeleiding. Dat zijn de eerste prioriteiten, de nieuwe impulsen, waarvoor wij hebben gekozen. Ook het leerlingvolgsysteem en het breed verspreiden daarvan zal een van de maatregelen zijn. Dat is een maatregel die je echt nodig hebt. In die agenda wil ik de zaak op een rij hebben: wanneer doen wij wat en wanneer willen wij de doelen halen die volgens de wet behaald moeten worden?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Wanneer krijgen wij die agenda?

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Dat heb ik net besproken met de heer Bosman. Hij vroeg of het nog eerder kon dan per 1 april. Ik heb de eerste drie maanden nodig omdat een en ander samen met de besturen moet gebeuren. Iets vanuit Nederland roepen is één, maar iets ter plekke uitvoeren is twee. Ik wil dat graag in samenspraak met de mensen doen. De Kamer krijgt de agenda te zien zodra deze klaar is. Ik heb net aan de heer Bosman beloofd dat ik zal proberen om dat nog eerder dan per 1 april te realiseren.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Staan daarin die meetbare doelstellingen?

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Voorzitter. Nu draaien we echt in een kringetje. Ik noem de meetbare doelstellingen. Mevrouw Van Gent vraagt waar die in staan. Ik zeg dan: in de agenda. En dan zegt mevrouw Van Gent: staan daarin die meetbare doelstellingen?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Het is allemaal mooi en prachtig.

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ik vind het ook mooi en prachtig.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik wil gewoon echt weten met ingang van welke datum de leerlingen op de BES-eilanden de basiskwaliteiten gaan beheersen. Anders ga ik hierover echt een motie indienen. Papier is geduldig, maar het komt nu aan op de praktijk. Ik schrik daar wel van. Ik meen het echt. De wet kent geen heldere doelen. Dat snap ik, maar wij zijn niet sinds gisteren met deze wetgeving bezig. Daar zijn wij echt wat langer mee bezig. Ik wil gewoon helderheid voor deze leerlingen. Wanneer kunnen zij erop rekenen dat zij niet van school af gaan zonder schrijven en rekenen voldoende te beheersen?

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Van Gent. Volgens mij wil de hele Kamer dat, als ik de andere woordvoerders zo hoor. Ik stel voor dat de minister nog een keer reageert.

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ik probeer het nog een keer, want ik ben vanochtend communicatief blijkbaar niet heel erg sterk. Er komt een onderwijsagenda voor de komende jaren waarin staat wat de wet is en wat de doelen van de wet zijn. Die doelen zijn het voldoen aan de eisen van de kerndoelen en noem de hele rataplan maar op. In die agenda wil ik aangeven wanneer wij stap voor de stap die doelen bereiken. Dan weet de Kamer waarop zij mij kan afrekenen en dan weet ik waarop ik de besturen van de scholen kan afrekenen. Daarop zal ook de inspectie toezien. Dat stuk komt uiterlijk 1 april, maar ik streef ernaar om het nog eerder hier te hebben. Volgens mij doen wij het dan heel ordentelijk; ik kan het niet anders zeggen.

De **voorzitter**: Ik dank de minister voor dit antwoord. Zij vervolgt haar betoog.

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Voorzitter. Tot slot zijn er vragen gesteld over de zwangere meisjes. De leerplichtambtenaar van de gemeente is voor dit beleid verantwoordelijk. Zodra deze wetgeving in werking treedt, zal hij daarop scherp toezien. Zo mogelijk moet hij dat al eerder doen; ik zal dat doorspelen aan ons kantoor daar. Ik kan mij haast niet voorstellen dat men nog niet hiermee bezig is, maar straks is het in ieder geval een wettelijke plicht. Wie van school wordt gestuurd, kan bellen naar de leerplichtambtenaar van de gemeente. Hij dient dan te handhaven. Loopt het helemaal mis, dan is er als achtervang inderdaad de inspectie, die kan worden gebeld met een klacht. In principe is het echter een lokale taak en is de leerplichtambtenaar verantwoordelijk voor de leerplicht en daarmee ook voor deze situaties. Ik zie mevrouw Van Gent non-verbaal reageren door haar handen voor haar ogen te doen. Ik kan er niet zelf gaan zitten; ik moet het overlaten aan mensen die ik vertrouw en die het ook oppakken. Volgens de wet mag het niet en die dient te worden gehandhaafd.

De **voorzitter**: Ik dank de minister voor haar antwoorden en bijdragen.

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Voorzitter. Ik had nog een vraag. Woensdag wordt deze wetgeving plenair behandeld. Verwacht u mij daar ter plekke of redt u het zonder mij? Ik maak nog een laatste opmerking. Er zijn twee amendementen ingediend. Ik heb impliciet al laten weten hoe ik tegen het eerste amendement aankijk. Het gaat dan om het verlengen van de verplichte vormingsplicht tot boven de achttien jaar. Ik ontraad de aanvaarding van dit amendement. Het andere amendement betreft het toezicht van de marechaussee op de vliegvelden. Ik laat het oordeel over dit amendement aan de Kamer, omdat ik mij de argumenten die naar voren zijn gebracht zeer wel kan voorstellen.

De **voorzitter**: Er komt inderdaad een plenaire afronding. U wordt daar verwacht, evenals de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Dan ben ik erbij, voorzitter.

De vergadering wordt van 13.14 uur tot 14.00 uur geschorst.

De **voorzitter**: Goedemiddag allemaal, dit is het vervolg van het wetgevingsoverleg over de BES-eilanden. We beginnen vanmiddag met de eerste termijn van de minister.

Minister **Donner**: Voorzitter. Mij lijkt het goed dat verschillende woordvoerders hebben gememoreerd dat dit het eerste overleg in de nieuwe situatie is, ontstaan op 10 oktober, en dat voor de Kamer, voor de minister, maar vooral voor de eilanden een periode is aangebroken, waarin zij aan elkaar en aan de nieuwe situatie moeten wennen. Mevrouw Van Gent verbond hieraan onmiddellijk vragen over mijn Caraïbische gevoel. Helaas is zij er nog niet, maar ik kan haar geruststellen. Ik werd namelijk al in 2002 minister van Justitie en dat is een van de Koninkrijksministers. Uit dien hoofde had ik rechtstreeks de verantwoordelijkheid voor wat er daar gebeurde. Die verantwoordelijkheid heb ik alleszins gevoeld, omdat de veiligheidssituatie op de eilanden na de invoering van de 100%-controle op Schiphol enigszins uit de hand liep en ik met grote regelmaat, eens per halfjaar, op alle eilanden aanwezig was, juist vanwege die veiligheidssituatie.

Als minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid ben ik wederom op de eilanden geweest, met name om de regelingen die ik nu moet verdedigen, met de afzonderlijke eilanden af te spreken. Ik ben dus bekend met de situatie. Ooit, langer geleden, heb ik aan de UNA ook nog een cursus wetgeving gegeven. Daarin heb ik de eilanden ervoor gewaarschuwd, simpelweg iedere Schuurman & Jordens op de eilanden in te voeren, omdat dat tot hun eigen onheil zou strekken aangezien de situatie er fundamenteel verschillend is, niet alleen qua omvang en schaal. Ik denk dat dit de komende tijd een van de grote vragen zal zijn, mede vanwege het feit dat die drie eilanden als openbaar lichaam wel onderdeel van de Nederlandse rechtsorde zijn. Zij zullen de ruimte moeten vinden om de regelgeving naar hun schaal, hun omstandigheden en de mensen daar toe te passen. Dit was mijn algemene geloofsbelijdenis.

Verschillenden hebben gevraagd naar de wetgeving. Daarom wijs ik erop dat van begin af aan is afgesproken dat we een schoksgewijze invoering van wetgeving zo veel mogelijk zouden proberen te vermijden. Gekozen is voor het uitgangspunt dat we aansluiten op de situatie die op het moment van overgang bestond, met uiteraard de aanpassingen die we vandaag onder andere bespreken, teneinde een volstrekte breuk tussen de ene situatie en de andere te voorkomen. Verder is afgesproken dat we nagaan hoe we de wetgeving in de komende twintig jaar geleidelijk aan laten convergeren. Hierbij lijkt het mij verstandig, er gelijk op te wijzen dat dit onverlet laat dat de Grondwet die hier geldt, ook op de drie eilanden van toepassing is. Derhalve is ook een beginsel zoals dat van artikel 1 met onmiddellijke ingang van 10 oktober op de eilanden van toepassing. Het onderscheid in wetgeving leidt dus niet tot ongelijke behandeling, want het gelijkheidsbeginsel omvat heel uitdrukkelijk de tweede poot dat het gelijk behandelen van ongelijke situaties evenzeer discriminatie is. In antwoord op de vraag in hoeverre er relevante verschillen zijn en in hoeverre relevante gelijkheden, merk ik op dat dit de uitgangspunten met betrekking tot de wetgeving zijn. Dat laat onverlet dat evenzeer op deze eilanden geldt wat ik inderdaad bij mijn eerste begrotingsbehandeling als minister van Justitie heb weergegeven over de vraag wat de inzet is van overheid en wetgeving, in het bijzonder als het gaat om de ordening in het land. Daarvan is inderdaad het fresco in Siena een goede weergave. Dat geldt hier evenzeer op de eilanden, zeker als het gaat om regelgeving. Ik kan mij ook niet aan de indruk onttrekken dat men daar in sommige opzichten gelukkiger is dan wij als het gaat om de dichtheid en veelheid van regels. Dit betekent niet dat er niet grote problemen zijn op de eilanden die ook daar moeten worden aangepakt. Het is ook de bedoeling die in de komende tijd aan te pakken. Maar zoals mevrouw Van Gent ongetwijfeld weet, berust het beeld zoals zij dat schetste van Siena op de allegorie van de deugden van een goede regering. Een daarvan is de temperantia, namelijk de matigheid, die inhoudt dat men dus ook op het punt van de wetgeving niet van de ene dag op de andere moet omslaan. Ik wijs erop dat een andere deugd is de magnanimitas, de ruimhartigheid. Er zijn er zes.

Dan even de vraag die bij verschillenden uwer op de lippen brandde hoe ik nu de rol zie van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in de komende tijd. Daar geldt wel dat de overgang tot gevolg heeft dat mijn verantwoordelijkheid voor de Koninkrijksrelaties nu in het bijzonder de relaties betreft met de landen, te weten Aruba, Curaçao en Sint-Maarten. Uiteraard heeft daarnaast de minister van Binnenlandse Zaken een verantwoordelijkheid voor het functioneren en de inrichting van het bestuur op de eilanden. Het beleid zoals het daar wordt gevoerd, is ook een onderwerp dat met de afzonderlijke vakministers zal moeten worden besproken. Ik zal straks ook als het gaat om onderwerpen zoals natuur daarnaar verwijzen, omdat het niet verstandig zou zijn om al die discussies te gaan voeren met de minister van Binnenlandse Zaken. Dat

betekent dat wij dan een discussie met de handschoen gaan voeren. Want met iedere vraag die u stelt, moet ik waarschijnlijk terug naar de verantwoordelijke vakminister om het antwoord daarop te vinden en omgekeerd, leidt ieder punt dat bij u weer tot opmerkingen leidt, naar de omgekeerde richting. Dus dat zou geen doelmatige en effectieve behandeling zijn.

Het betekent inderdaad ook voor de Kamer dat vermoedelijk in ieder geval onderdeel van de begrotingsbehandeling van de afzonderlijke departementen zal zijn de verantwoordelijkheid en de toepassing van de regelgeving met betrekking tot de drie eilanden waarover wij het hier hebben.

De heer **Recourt** (PvdA): Ik begrijp de minister zo dat hij zegt: in de toekomst, maar dat de wetgeving die vandaag voorligt vol voor zijn rekening is.

Minister **Donner**: Die is gewoon ingediend met het oog op de overgang. Wetgeving blijft altijd de verantwoordelijkheid van het kabinet. Daarvan ben ik op dit moment woordvoerder. Dit betreft inderdaad meer de vragen zoals die hierachter te voorschijn komen op een aantal terreinen. Daarvoor zou ik ook het beeld van een coördinerende bevoegdheid niet willen bepleiten, mede omdat – ik ga daar straks nog nader op in – juist ook met de eilanden is afgesproken dat er wel degelijk behoefte is aan coördinatie tussen een aantal departementen. Een van de terreinen waarvoor dat geldt, is het terrein van Sociale Zaken, Onderwijs en Volkshuisvesting. Ik heb zelf als verantwoordelijk minister afspraken gemaakt over de wijze waarop wij de financiële stromen die op basis van verschillende wetten lopen kunnen omvormen tot één regeling om zo veel mogelijk gericht op de problematiek van de eilanden te komen tot ondersteuning. Het zou onverstandig zijn om daar dan weer een departement van Binnenlandse Zaken tussen te gaan zetten als een extra coördinerende laag. Nee, de behoefte daaraan is duidelijk. Het instrument om tot coördinatie te komen waar dat nodig is, is gelegen in de RCN. Daar zitten nu juist de verschillende ambtenaren samen die een heel duidelijk beeld hebben van de noodzaak van en behoefte aan coördinatie op die terreinen. Uiteraard zal de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een bijzondere verantwoordelijkheid hebben met betrekking tot de RCN en het functioneren daarvan, voor zover dat onderdeel is van de inrichting van het bestuur.

De heer **Bosman** (VVD): Dus de ambtenaren van de RCN, de Rijksdienst Caribisch Nederland, blijven in die pool zitten daar en worden niet verdeeld over de verschillende departementen? Dus er is één kenniscentrum aan ambtenaren bij de RCN. Klopt dat?

Minister **Donner**: Dat is de opzet zoals die nu is gekozen. Ook daar moet u het zo zien dat in veel gevallen vaak wordt gewerkt met mandaatsfiguren met betrekking tot de ambtenaren die daar zitten. Maar inderdaad is de opzet om dat zo veel mogelijk te laten leiden via de RCN. Ook daar zitten bijvoorbeeld op het terrein van Sociale Zaken ambtenaren van Sociale Zaken die onderdeel vormen van de RCN.

De **voorzitter**: Mijnheer Bosman, bent u tevreden?

De heer **Bosman** (VVD): Ja.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik heb toch nog wel een vraag. Het gaat er natuurlijk wel om dat de wetten nu werkelijkheid worden en zich in de praktijk moeten bewijzen. De minister zegt dat wij niet de situatie krijgen dat iedereen verantwoordelijk is maar niemand de verantwoorde-

lijkheid neemt. Wie houdt er dan nog overzicht of dingen zo gaan zoals zij gaan? Ik mag toch aannemen dat er wel een coördinerende rol van deze minister in zit. Wij hebben bij de commissieverdeling ook gezegd dat wij wel een soort volgcommissie zullen moeten maken van praktijken die geïmplementeerd gaan worden, opdat er wel ergens een soort coördinatie blijft en wij niet na een paar jaar denken: hoe zit het nu eigenlijk? Ook naar de eilanden toe lijkt mij dat ook voor het overzicht wel belangrijk.

Minister **Donner**: Ook op dat punt gaat het niet om een coördinerende rol van de minister van Binnenlandse Zaken. Ik wees al op voorbeelden. Juist waar er samenhang is tussen regelingen, op een zo breed terrein als de verschillende sociale regelingen, ontstaat die coördinatiedrang, alleen op een beperktere schaal. Het is ook in eerste instantie aan de Kamer om als daar behoefte aan bestaat de minister aan te spreken op de afspraken daarover. Maar de consequentie van waarvoor gekozen is ten aanzien van de eilanden is dat er niet één departement is dat een coördinerende bevoegdheid heeft. De eilandbesturen zelf hebben daarin ook een rol om te kijken waar zaken scheef lopen en om dat aan de orde te stellen. Anders blijft u hier een apart deel houden van het Koninkrijk, met een aparte verantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken. Mijn coördinerende rol op dit terrein is dezelfde als ten aanzien van andere terreinen binnen Nederland. Als de Kamer wil dat ik het gehele rijksbeleid binnen Nederland verantwoord en coördineer, zal ik dat gaarne doen. Dat stelt enige fysieke beperkingen, maar dan kunnen wij ook de beperking van de omvang van de Kamer makkelijk realiseren, want er is toch maar één minister om mee te spreken. Maar voor het overige moet u er wel van uitgaan dat de afzonderlijke beleidsterreinen een kwestie zijn van de afzonderlijke ministers.

De **voorzitter**: Ik zie dat daar nog vragen over zijn. Eerst mevrouw Van Gent nog een keer in tweede instantie.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Het gaat mij natuurlijk niet om de machtspositie van deze minister.

Minister **Donner**: Dat is geen kwestie van macht maar van leiden.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Hij vindt het heerlijk, als ik het goed begrijp, om de machtspositie van deze minister maximaal op te rekken. Waar het mij om gaat is om goede afspraken zoals die eerder zijn gemaakt. Want wij zitten toch wel in een soort cruciale fase na 10-10-10 dat die afspraken over wet- en regelgeving die wij hier en daar hebben bedacht en besproken nu in de praktijk gestalte krijgen. Ik weet dat ik uiteindelijk het hele kabinet hierop kan afrekenen. Het gaat mij om de vraag wie in het kabinet de vinger aan de pols houdt wat de coördinatie van dit soort zaken betreft. Anders is iedereen verantwoordelijk, maar is onduidelijk wie echt de verantwoordelijkheid neemt als het misgaat.

Minister **Donner**: In de huidige opzet is de Rijksvertegenwoordiger ter plaatse oor en oog van de rijksoverheid als geheel. Uit dien hoofde heeft de Rijksvertegenwoordiger het overzicht over de toepassing en ontwikkeling van de regelgeving. De Rijksvertegenwoordiger is de meest onmiddellijke bestuursinstantie voor het contact met de eilanden ingeval men constateert dat er problemen zijn. De Rijksvertegenwoordiger heeft uiteraard een bijzondere relatie, alweer vanuit het binnenlands bestuur, met de minister van Binnenlandse Zaken. Hij heeft echter mede een eigen verantwoordelijkheid om de afzonderlijke ministers aan te spreken als hij constateert dat zaken misgaan. Als hij in dat opzicht minder goed functioneert, kan de Kamer de minister van Binnenlandse Zaken vragen waarom de Rijksvertegenwoordiger niet beter functioneert.

De heer **Bosman** (VVD): Er wordt nu sterk gefocust op de macht, maar het gaat vooral om de kennis. Waar brengen wij kennis samen, opdat wij niet achter elkaar aanrennen? Wij moeten inderdaad zorgen voor een samenhangend beleid voor de BES-eilanden. In mijn visie – als het anders is, moet de minister het maar zeggen – zal een minister, ongeacht welke, altijd een beroep doen op ambtenaren van de RCN. Daar zit immers de kennis. De minister van SZW zal ten aanzien van de BES-eilanden zijn kennis opdoen bij de RCN. Voor de minister van Veiligheid en Justitie geldt hetzelfde. Er is dus sprake van een kenniscentrum: de RCN. Is het mogelijk – ik praat niet over machtspositie, maar over informatiepositie – dat de Kamer geïnformeerd wordt over samenhangend beleid vanuit de RCN?

Minister **Donner**: De heer Bosman verwacht twee dingen. Inderdaad ligt de informatie bij de RCN. Het is echter niet zo dat de RCN in dat opzicht een eigen beleid zal voeren. Wij zijn nu aan het speculeren over een structuur waarmee wij nog geen begin van een ervaring hebben. Wij hebben wel ervaring opgedaan in de overgangperiode. Dat heeft goed gewerkt, ook de relatie met de RCN. Ik zie zonder meer de problemen. Ik maak mij daarover ook weleens zorgen. Zijn de drie eilanden niet een te kleine snipper om in het beleid van ieder departement afzonderlijk de volle aandacht te krijgen? Ook vanuit de bijzondere bestuurlijke verantwoordelijkheid neem ik dit punt mee, met name vanuit het oogpunt dat mijns inziens in eerste instantie de RCN een rol moet spelen. Ik wil vermijden dat alle kennis vooral aan die kant van de oceaan zit. Wij moeten ons dus wel degelijk afvragen hoe het aan deze kant van de oceaan georganiseerd is. De verschillende departementen zullen nog helemaal moeten uitzoeken hoe zij dat willen. Mijn ervaring is dat er bij ambtenaren grote gretigheid is om van hieruit de kennis aan de andere kant te gaan opdoen. Het zal daar een probleem zijn hoe men dat een beetje kan afremmen en onder controle brengen. De eerstkomende tijd zullen wij moeten bezien welke ervaring wij hiermee opdoen. Laten wij in iedere keer afspreken dat de commissie over een halfjaar beziet hoe een en ander gelopen is, niet zozeer vanuit een coördinerende bevoegdheid, als wel vanuit de verantwoordelijkheid als wetgever. Werkende weg kunnen wij bezien hoe de relatie ontwikkeld moet worden.

De heer **Recourt** (PvdA): De minister weet wellicht dat deze commissie de voorkeur heeft uitgesproken om geen volgende commissie te zijn, een commissie die volgt op al die verschillende gespecialiseerde commissies op al die verschillende terreinen, maar de leidende commissie. Als dit gerealiseerd wordt, betekent het dat de verschillende bewindspersonen telkens deze commissie zullen bezoeken om een toelichting te geven. Heeft de minister, sprekend vanuit het kabinet, hierover een standpunt?

Minister **Donner**: Nee, zo vermetel ben ik niet. Het is immers een standpunt van de Kamer. Eén ding heb ik de afgelopen acht jaar wel geleerd en dat is om nooit het misdrijf te begaan, een oordeel te hebben over standpunten van de Kamer.

De heer **Recourt** (PvdA): Ik vraag de minister uiteraard ook niet om ons standpunt te bevestigen of te ontkennen. Het gaat echter wel om de samenwerking tussen kabinet en Kamer.

Minister **Donner**: Kijk. De Kamer heeft ervoor gekozen, uit te billijken argumenten, om te voorkomen dat het onderwerp onderdeel wordt van ieder van de afzonderlijke commissies, omdat het daar onvoldoende aandacht zal krijgen. Dat is een begrijpelijk argument. Dat kan echter niet automatisch ertoe leiden dat het binnen het kabinet ook geordend wordt tot één verantwoordelijkheid. Dat zou ook niet wenselijk zijn. Neem een

onderwerp dat ook hier sterk de aandacht had, namelijk de vraag wat er gebeurt op het terrein van natuur. De commissie heeft er alleen maar belang bij om de minister die verantwoordelijk is voor natuurbeleid hier rechtstreeks op aan te spreken en dat niet te hoeven doen via de minister van BZK die, naar nationale verantwoordelijkheden, daarvoor geen verantwoordelijkheid draagt en dus iedere keer over zijn schouder zou moeten kijken bij alles wat hij zegt.

De **voorzitter**: Laatste keer, mevrouw Van Gent, op dit onderwerp. In de herkansing.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): We krijgen op zich een interessante toezegging van de minister. Hij zegt dat hij over een halfjaar wil kijken hoe het loopt. Dat vind ik belangrijk, omdat met name het gevaar van versnippering aanwezig is, zoals de minister zelf al heeft gezegd. Dat gevaar moeten we niet hebben. Mijn vraag is dan ook: krijgen we over een halfjaar in de beloofde rapportage een overzicht hoe de afspraken met de afzonderlijke departementen verlopen, zodat we een totaalbeeld krijgen? Ik ben namelijk echt wel van het loslaten, maar het moet niet zo zijn dat het versnipperd en nergens terecht komt. Daar maak ik me echt zorgen over. Als de minister mij dit overzicht kan toezeggen, ben ik erg tevreden en zijn volgens mij mijn collega's van VVD en PvdA dat ook.

Minister **Donner**: Ik heb toegezegd om over een halfjaar erover te spreken. Mevrouw Van Gent maakt daar onmiddellijk een rapportage van. Ik wijs erop dat de Rijksvertegenwoordiger in zijn rapport ingaat op dit onderwerp. Hij rapporteert halfjaarlijks. Laten we daarom kijken in hoeverre we dan, mede naar aanleiding van het rapport van de Rijksvertegenwoordiger, dat debat kunnen organiseren.

De **voorzitter**: Ik geloof dat alle Kamerleden hier tevreden mee zijn. De minister vervolgt zijn betoog.

Minister **Donner**: Er zijn opmerkingen gemaakt over het tot nu toe gevolgde wetgevingsproces. Ik zal niet helemaal teruggaan en ingaan op de opzet van de verschillende wetten die aan de orde zijn gekomen. Mevrouw Wiegman vraagt in het bijzonder naar het gegeven dat een aantal regelingen is ingevoerd bij ministeriële regeling. Nogmaals, dat was een noodgreep die we op een goed moment hebben moeten toepassen omdat belangrijke onderdelen van de wetgeving die vandaag aan de orde is, voor 10 oktober in werking moesten zijn getreden en het voorzienbaar was dat dit niet het geval zou zijn als ze onderdeel van deze wetgeving bleven. Daarbij is toen gebruikgemaakt van de regeling, zoals voorzien in artikel 21 van de IBES, dat in noodgevallen bij ministeriële regelingen wettelijke bepalingen ingevoerd kunnen worden op voorwaarde dat die op de kortst mogelijke termijn gevolgd worden door een volwaardig wetsvoorstel om het bij wet te regelen. Dat wetsvoorstel is inmiddels het kabinet gepasseerd en ligt nu bij de Raad van State. Ik hoop dat het binnenkort bij de Kamer kan worden ingediend, om op die wijze de uitzonderlijke situatie van de ministeriële regelingen te reguleren. Ik denk dat hiermee de vragen van mevrouw Wiegman op dit terrein zijn afgedekt.

Mevrouw Van Gent had nog het punt dat de wijze waarop wij voortgaan met de wetgeving, inderdaad tot gevolg heeft dat tot op zekere hoogte een zekere – ik zal niet zeggen «onoverzichtelijke» – iets gecompliceerder situatie ontstaat dan wanneer men alle regelgeving op één plaats zou kunnen vinden, althans in het wetboek. Dat is althans voor juristen het meest overzichtelijke. Toch wijs ik erop dat nu juist vanwege deze situatie op de website www.wetten.nl een aparte link bestaat, opdat men precies ten aanzien van de verschillende regelgeving kan zien welke regelgeving

van toepassing is. Dat is effectiever dan wat mevrouw Van Gent bepleitte, namelijk een boekje erover uitbrengen. Een boekje heeft het bezwaar dat dit in de tijd beperkt is. Vervolgens heb je dan weer een verkeerde druk. Op deze wijze kan men het op ieder moment aanklikken en een beeld krijgen van de situatie op dat moment. Daarnaast wordt ook voorlichting gegeven door de RCN, die ook een eigen website heeft waarop de voorlichting in drie talen wordt gegeven voor de afzonderlijke eilanden. Langs die weg wordt dus de toegankelijkheid van de regelgeving gewaarborgd.

Mevrouw Wiegman vroeg of wij al over drie jaar opnieuw tot een evaluatie willen overgaan. Ik wijs erop dat in artikel 239 van de WolBES is bepaald dat wordt geëvalueerd binnen zes jaren. Ik wil niet voor de afzonderlijke wetgeving andere termijnen invoeren. Gegeven het uitgangspunt dat in het Statuut is vastgelegd dat wij de eerstkomende vijf jaar proberen zo min mogelijk wetgeving ingrijpend te veranderen, zal het ook verstandig zijn omdat mogelijk na drie jaar blijkt dat er nog niet te veel gewijzigd is.

Ik kom ten slotte bij de vraag van mevrouw Wiegman wanneer de WW, de Wajong en andere sociale wetten van toepassing worden. Zoals gezegd, dit is een onderdeel van het wetgevingsproces dat zich de komende 20 jaar zal voltrekken. Ook dan geldt voor dit soort wetten dat heel indringend bezien moet worden of dit soort regelingen, die in Nederland hanteerbaar zijn als het gaat om een populatie met een beroepsbevolking van zo'n 7,5 mln., ook bruikbaar is als het gaat om 20 000 mensen, verdeeld over drie eilanden die ook nog 1000 km uit elkaar liggen. Ook op dit soort punten zal steeds zorgvuldig gekeken moeten worden hoe wij met de regelgeving omgaan en hoe wij dat doen op de meest verstandige wijze, indachtig het college dat ik indertijd heb gegeven.

Mevrouw Wiegman constateerde dat de drie eilanden geen eigen vertegenwoordiging hebben in de Tweede Kamer. Zij vroeg of dit niet bij de grondwetswijziging zou moeten worden meegenomen en wanneer de visie op het Koninkrijk kwam. Dat de eilanden geen eigen vertegenwoordiging zouden hebben in de Kamer, is een automatisch gevolg van de hoogte van de kiesdrempel. Als iedereen op de eilanden in precies dezelfde richting zou stemmen, is het nog onwaarschijnlijk dat men de kiesdeler haalt. Mogelijk is het dan voor die fractie voldoende om een rechtstreeks gekozen lid te krijgen, maar dan moet men wel kiezen voor dezelfde lijst. Aangezien zij toch echt Nederlander zijn, is het onwaarschijnlijk dat alle inwoners van de eilanden op één lijst zullen stemmen, net zoals dat onwaarschijnlijk is in de rest van het Koninkrijk.

De verschillende besturen en de eilanden zijn lid geworden van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en hebben langs die wijze ook een eigen vertegenwoordiging, in het bijzonder als het gaat om de wetgeving die de bestuurlijke relatie betreft.

Bij de behandeling van de wetgeving is toegezegd dat er een visie op het Koninkrijk komt. Die visie is op dit moment in het proces van voorbereiding. Dat vooronderstelt dat er symposia worden gehouden, ook in de landen Curaçao, Aruba en Sint-Maarten. Het symposium op Sint-Maarten zal naar alle waarschijnlijkheid begin januari plaatsvinden. Er vindt een analyse van de knelpunten plaats. Ik kan u nog geen duidelijkheid geven wanneer die visie er zal zijn. Maar dat die komt en dat die in voorbereiding is, moge duidelijk zijn.

Naar aanleiding van het beeld van het fresco in Siena vroeg mevrouw Van Gent nog wat wij doen ter ondersteuning van het bestuur. In den brede hangt dat weer af van ieder bestuur. Een van de gevoeligheden op de eilanden is dat de Nederlandse overheid zich te rechtstreeks met de besturen gaat bezighouden. Feit is dat de regelgeving van Nederland die betrekking heeft op de integriteit en het functioneren ook daar van toepassing is.

Mevrouw Van Gent doelde in het bijzonder op de vergoedingen voor politieke ambtsdragers op de BES-eilanden. Daarover zijn verschillende afspraken gemaakt. In 2006 zijn de pensioenregelingen omgevormd en overgegaan in de Appa. Voor nieuwe politieke ambtsdragers is de cumulatie die zich in het verleden voordeed niet meer mogelijk. In de overgangsregeling is voor sommigen nog wel een overgang geregeld. Dan kom ik bij de pensioenen, in het bijzonder van de Rijksvertegenwoordiger. Diens positie wordt inderdaad volgens de Nederlandse rechtspositieregelingen aangesloten bij de positie van de CdK en van de burgemeester en derhalve wordt zijn pensioen geregeld in het kader van de Appa. Het betreft een ambtenaar die heel in het bijzonder het Europese bestuurlijk denken moet vertegenwoordigen op de eilanden en die derhalve een wezenlijk andere functie heeft dan die van gouverneur op de eilanden, die daar de vertegenwoordiger ter plaatse van de Kroon is. Dat is ook de reden waarom het doorgaans zal gaan om een ambtenaar die tijdelijk op de eilanden is gestationeerd. Juist om daarin op een goede wijze te voorzien, is het nodig om diens rechtspositie en pensioen zo veel mogelijk zonder breuken te regelen via de Nederlandse regelingen. Wat de andere ambtenaren betreft, constateer ik dat op dit moment sprake is van een verzameling waarvan een substantieel deel bestaat uit ambtenaren die tijdelijk zijn overgeplaatst naar de eilanden. Om die reden is sprake van een voortzetting van hun rechtspositieregeling hier. Ambitie is op termijn om zo veel mogelijk ook de RCN te laten bezetten door ambtenaren van de eilanden afzonderlijk. Derhalve zal daar de rechtspositieregeling meer aansluiten bij de situatie op de eilanden, omdat daar de continuïteit plaatsvindt vanuit de eilanden. We moeten daar werken met het gegeven dat we ook op het punt van rechtspositie en algemene economische positie te maken hebben met verschillen, en dat noch het systematisch aansluiten bij de Nederlandse situatie, noch het systematisch aansluiten bij de situatie op de eilanden, wenselijk zou zijn. In beide gevallen zou dat vermoedelijk tot spanningen leiden die voorkomen hadden kunnen worden.

Ik kom toe aan het taalregime. Mevrouw Wiegman vroeg waarom de Nederlandse ambtenaren die daarheen gaan, niet verplicht het Papiaments moeten spreken. Zoals gezegd zitten we op dit moment in een situatie waarin er een groot beroep moet worden gedaan op ambtenaren uit Nederland. Het aantal ambtenaren in Nederland dat Papiaments spreekt, is vrij beperkt. Tegelijkertijd is wel bijna systematisch verzekerd dat een andere taal die daar wordt gebruikt, het Engels, wordt gesproken door de ambtenaren. Ik sta niet in alle gevallen in voor de kwaliteit, maar er wordt in ieder geval behoorlijk Engels gesproken. Ik weet ook dat een aantal ambtenaren die daar tijdelijk gestationeerd zijn, een cursus Papiaments volgen. In het bijzonder was dat het geval voor de Rijksvertegenwoordiger zoals die daar tot voor kort functioneerde. Tegelijkertijd laat dat de wisselvalligheid zien van het bestaan daar als Rijksvertegenwoordiger: ben je net ingewerkt, en dan word je weer teruggeroepen. Dat is niet de bedoeling, maar derhalve kan ik het niet als eis stellen voor degenen die daar werkzaam zijn. Daarbij zal zeker worden gezien in hoeverre we dat kunnen aanmoedigen, ook via cursussen. Dat geldt voor de ambtenaren bij de RCN.

De heer Bosman stelde een vraag over de verslaglegging. Om te beginnen vindt er een rapportage plaats door de RCN over de vergaderingen van de bestuursorganen, voor zover ze relevant zijn. Met het oog op het feit dat ze in Nederland worden gebruikt, worden ze doorgaans in het Nederlands opgesteld. Dat zijn geen verslagen. Een verslag moet betrouwbaar zijn als weergave van wat er besproken is. Die worden niet systematisch gemaakt, omdat dat in de eerste plaats onmiddellijk de vraag oproept, wat de zeggingskracht van een Nederlands verslag is. Als er een verschil is tussen het verslag in het Papiaments of het Engels en het verslag in het Nederlands, moet je er altijd van uitgaan dat de taal waarin gesproken is,

de juiste weergave is. Het Nederlands kan in die zin dus geen verslag zijn. Wel is in artikel 4i van de ABES een bepaling opgenomen dat, indien een schriftelijk stuk in het Papiaments of het Engels is opgesteld, de verschillende autoriteiten, te weten de eilandsraad of de Rijksvertegenwoordiger, daarvan een vertaling in de Nederlandse taal verstrekken op verzoek van een natuurlijk persoon of rechtspersoon die ingezetene is of gevestigd in een openbaar lichaam. Er moet in dat geval wel een belang zijn, en er kan een kostenvergoeding gevraagd worden, behoudens als het gaat om de notulen van de vergaderingen van de eilandsraad.

De heer **Bosman** (VVD): Wat is het probleem om dat soort verslagen direct in het Nederlands te plaatsen? Tegenwoordig zijn er heel veel systemen – in Google kun je al direct een hele pagina laten vertalen – om misschien niet rechtsgeldig, maar wel terugzoekbaar alle informatie ook voor de Nederlanders beschikbaar te maken. Ik zeg wel met mevrouw Ortega-Martijn dat er in dit Koninkrijk geen tweedeling mag zijn met verschillende soorten burgers. Ook een Nederlander zou het prettig vinden om de vertaling uit het Papiaments te lezen.

Minister **Donner**: Zoals gezegd: die kan hij op zijn verzoek onmiddellijk krijgen, maar om het systematisch te doen ... De kwaliteit van automatische vertalingen, ook als die door Google worden gemaakt, heeft niet het niveau van vertaling. Je kunt daarvan niet zeggen dat ze een adequate vertaling zijn. Die zal naar mijn mening maar beperkt beantwoorden aan de eis die hier wordt gesteld. Als er behoefte aan bestaat, zal Google het zelf wel doen en die vertaling geven. Maar de kosten voor een systematische vertaling van de vergaderingen van die bestuursorkesten zijn hoog, terwijl er vermoedelijk zelden naar zal worden gevraagd. Mocht blijken dat na iedere vergadering een roep ontstaat om de vertaling omdat men die nodig heeft, dan zul je dit moeten herwaarderen en kijken of het systematisch gaat. Ik wil echter niet op voorhand zeggen dat wij alles gaan vertalen, terwijl wij niet weten of er een behoefte aan bestaat.

De heer **Bosman** (VVD): Het probleem ontstaat als je zaken wilt terugzoeken, als je terug in de tijd een aantal uitspraken wilt nagaan en kijken wat er is gezegd. Dan moet men na afloop alles laten vertalen. Dat is heel lastig zoeken en dat maakt het voor mensen die de taal niet beheersen minder makkelijk om te laten zoeken. Dan kun je zeggen dat je iemand die wel de taal beheerst jouw verhaal laat uitzoeken, maar dan ga je via via werken. Ik vind het jammer. Ik zou graag hebben gehoord wat het kost om het te laten vertalen, maar ik begrijp de positie van de minister.

De **voorzitter**: De minister vervolgt zijn betoog.

Minister **Donner**: Dit dus over de vertaling. Als erom wordt gevraagd, bestaat de voorziening om die te geven. Dat waren de algemene punten. Ik ga over naar de vragen per spreker. Mevrouw Wiegman en de heer Bosman vroegen naar het referendum op Bonaire, dat daar op 17 december zal worden gehouden. Zoals de heer Bosman terecht aangaf, is dat een beslissing die het eiland heeft genomen. Ik kan als minister geen standpunt innemen over het nut. Ik heb het niet gevraagd. Derhalve kan ik niet oordelen over het nut. Men heeft er op het eiland toe besloten en zal daarvoor wel een nut hebben. Dit verandert niets aan de besluiten die nu zijn genomen door de wetgever. Ook als Friesland een referendum houdt, kan dat er niet onmiddellijk toe leiden dat Friesland zich afscheidt van het Koninkrijk.

Er zijn verschillende vragen gesteld over het huwelijk van personen van gelijke kunne. De voorstellen die hier voorliggen, regelen de rechtsgevolgen van echtverbintenissen die in Nederland zijn gesloten. Dat is op zichzelf niet geheel nieuw omdat dit al voorwerp was van artikel 40 van

het Statuut. Daarover is tot aan de Hoge Raad geprocedeerd. Dat is de reden waarom dit op deze wijze wordt geregeld. Die erkenning zal onderdeel zijn van de regelgeving op de BES-eilanden. Een andere vraag is op welke wijze dit soort huwelijken zal kunnen worden gesloten op de BES-eilanden. Zoals bekend is dit onderwerp van het amendement van mevrouw Van Gent en de heer Remkes. Derhalve is het niet meer aan mij om nu te gaan kijken naar het draagvlak daarvoor, want de wetgever heeft besloten dat daarvoor draagvlak bestaat en dat het zal moeten worden ingevoerd. Ik wil nu ook niet, vooruitlopend daarop, hele campagnes beginnen om draagvlak te krijgen voor wat gedaan is. Dat zou de verkeerde indruk wekken. Ik kan mevrouw Van Gent verzekeren, zonder dat ik op dit moment kan overzien op welke wijze dat gebeurt, dat erin voorzien zal worden dat die huwelijken daar gesloten kunnen worden. Er bestaat een voorziening dat bijzondere ambtenaren voor de burgerlijke stand benoemd kunnen worden. Zo nodig sluit de Rijksvertegenwoordiger de huwelijken zelf.

Op de opmerkingen van mevrouw Wiegman over de taal ben ik ingegaan. Ook ben ik ingegaan op de rechtspositie van de Rijksvertegenwoordiger. Dan kom ik bij het punt van de pensioenfondsen. Inderdaad, de ambtenaren van de eilanden die een deel van de overstap maken naar de RCN zullen onder het pensioenfonds op de eilanden blijven vallen, juist om te voorkomen dat er geen breuken in de continuïteit zullen plaatsvinden. Om dezelfde reden blijven ambtenaren die tijdelijk vanuit Nederland op die eilanden geplaatst worden onder het ABP vallen, eveneens om pensioenbreuken te voorkomen. In het bijzonder is gevraagd waarom niet voldaan zou worden aan de eisen van de Nederlandsche Bank. Ik heb mij bij de voorbereiding laten verzekeren dat daar wel aan voldaan wordt, dat er ook een aanzuivering heeft plaatsgevonden. Blijft nog dat dit mogelijkwijjs niet betekent dat ook voldaan wordt aan de buffereis van 130% dekking van de verplichtingen. Dat is een verplichting die in vijftien jaar gerealiseerd moet worden. Dat zal een taak zijn van het fonds daar. Nogmaals, wanneer onmiddellijk voldaan wordt aan die eisen, dan zou dat potentieel kunnen leiden tot premieverhogingen op de eilanden die op dit moment het draagvlak overstijgen. Daarom is het ook heel wel mogelijk dat tijdelijk, net zoals bij veel pensioenfondsen in Nederland, niet voldaan wordt aan de technische eis van 105%. Dat heeft tot gevolg dat niet zal kunnen worden geïndexeerd. Dat betekent echter niet dat het fonds daarmee niet solide zou zijn. Het is een situatie die we op dit moment bij tal van fondsen hebben.

Mevrouw Wiegman vroeg naar de hoogte van de AOV, die afwijkt van de hoogte van de AOV in Nederland. Zij vroeg in het bijzonder of is onderzocht in hoeverre dit gerelateerd is aan de kosten van levensonderhoud op de eilanden. Ik moet constateren dat voorzien is in een toeslag op de AOV in verband met de kosten van aanvoer. Het onderzoek daarnaar loopt op dit moment. Ik verwacht dat dit onderzoek binnen afzienbare tijd tot resultaten zal leiden. Het voorziet in de aanvulling die naar vermoeden zal bestaan voor Sint-Eustatius en Saba in het licht van het feit dat alle producten daar op beperkte schaal aangevoerd moeten worden.

Voor het overige wijken de afspraken op dit terrein af van de Nederlandse systematiek, waarbij het minimumloon uitgangspunt is. De AOV voor een gehuwd echtpaar is vastgesteld op 70% van het minimumloon en dat voor een alleenstaande op 50% van het minimumloon. Vooralsnog wordt op de eilanden aangesloten bij het bestaande systeem. De AOV voor een alleenstaande is 80% van het daar geldende minimumloon. Voor een echtpaar ligt de AOV boven het niveau van het minimumloon. Die afwijking was nodig omdat het minimumloon daar relatief laag is. Dit minimumloon kan niet opeens worden verhoogd, want dat zou tot gevolg hebben dat de economische activiteit op de eilanden ongeveer beëindigd is. Daarom is voor deze afwijking gekozen. Ik heb die zelf in een andere

hoedanigheid in april met de eilandbesturen besproken en afgesproken. De eilandbesturen hebben hiermee ingestemd. Deze systematiek gaat niet primair uit van de kosten van levensonderhoud ter plaatse, maar wordt vooral ingegeven door de aansluiting op de economische situatie op de eilanden. Dit laat onverlet dat ook een onderdeel van de afspraken is dat nader onderzoek zal worden gedaan naar de mate waarin op de eilanden een beroep wordt gedaan op het minimumloon, met andere woorden naar het algemene inkomensniveau.

Nog weer een ander onderdeel van de afspraken is dat in Nederland de ministeries van Sociale Zaken, Onderwijs, Volkshuisvesting en Jeugd en Gezin zoals die toen bestonden, proberen te komen tot één samenhangende regeling voor een groot aantal voorzieningen die in Nederland gelden zoals de kinderopvang en de Wet WIJ en de wijze waarop jongeren in het verlengde van de socialevormingsplicht daarop een beroep kunnen doen. Er is met de eilandbesturen overeengekomen dat het weinig zinvol is om van ieder ministerie heel kleine geldstromen naar de eilanden voor ieder onderdeel apart in het leven te roepen. Wij hebben afgesproken dat wij zullen bezien op welke wijze een positieve synergie kan worden verkregen tussen de verschillende voorzieningen. De vraag hoe die zo effectief mogelijk kunnen voorzien in de problematiek op de eilanden, is primair een verantwoordelijkheid van de eilandbesturen. Dit geldt dan bijvoorbeeld voor de kinderopvang en de vraag hoe de participatie van de moeders kan worden verbeterd, maar ook voor de huisvesting die op Sint-Eustatius weer bijzondere aandacht vraagt. Toen er zojuist sprake was van de coördinatie, heb ik gezegd dat dit op dit moment gaande is tussen de verschillende ministeries. De betrokken ministers zullen daarover vermoedelijk rapporteren in de mate waarin zij tussen nu en 1 januari resultaat boeken. Die voorzieningen moeten zo mogelijk worden getroffen voor 1 januari 2011.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik ben benieuwd om welk bedrag het gaat en of dit geld wordt geoormerkt. De minister zegt dat het een verantwoordelijkheid van de eilandbesturen is hoe zij daarmee omgaan. Ik mag toch aannemen dat wordt vastgelegd dat het geld wel voor die doelen wordt besteed en dat niet zoals in Nederland geld voor de daklozenopvang wordt besteed aan stoeptegels en lantaarnpalen? Kan de minister dit toelichten? Wanneer zal die samenhangende regeling in werking treden?

Minister **Donner**: Die vraag kan ik nu niet beantwoorden, want dit is onderdeel van de afspraken waarover ik sprak. Ik weet dat er thans overleg gaande is tussen de verschillende ministeries. De regeling is er nog niet. Dan zal blijken om welke geldstromen het gaat en op welke wijze die worden verstrekt. Het gaat echter om zo weinig mensen dat het vermoedelijk maar heel kleine stroompjes zullen zijn. Daarom is de uitgangsgedachte dat het misschien beter is om die samen te voegen. Uiteindelijk denk ik dat het geld geoormerkt is, in die zin dat het de financiering betreft van een aantal voorzieningen die anders zouden moeten worden getroffen. Een en ander zal moeten worden besproken met de betrokken ministers, dus ik kan daarop nu geen gedetailleerd antwoord geven.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Het gaat om kleine aantallen personen, maar wel om grote problemen, en die moeten worden aangepakt. We hebben allemaal het gehele wetgevingsproces doorstaan om uit te komen op een punt waarop het voor de eilanden beter zou worden. Ik schrik ervan als zo'n samenhangende regeling en de bedragen daarvoor op dit moment ontbreken en de minister niet kan zeggen wanneer die mogelijkheden er wel zijn. Dus nogmaals, aan wat voor termijnen moet ik denken:

maanden, jaren? Ik zou het eigenlijk onacceptabel vinden als het heel lang ging duren.

Minister **Donner**: Mevrouw Van Gent, dit is een verbetering, want op deze terreinen bestaan op dit moment geen voorzieningen op de eilanden. Onderdeel van deze wetgeving is dat op dat punt niet wordt voorzien in verdere regelgeving. Ik zei al dat de inzet was om zo vroeg mogelijk, en het liefst voor 1 januari aanstaande, met deze regeling te komen. Voor het overige geldt wat ik aan het begin zei: u zult de afzonderlijke ministers moeten aanspreken, want dit betreft hun beleidsterreinen. Ik denk dat u het best zou kunnen beginnen met de minister van Sociale Zaken. Mevrouw Wiegman vroeg naar het functioneren van de tewerkstellingsvergunning op de eilanden. Op ieder eiland geldt de eis van de tewerkstellingsvergunning, niet alleen voor buitenlanders, maar voor alle, zoals dat heet, niet-ingezeten eilandskinderen. Daarvan zijn ook uitgezonderd de rijksambtenaren die daar werkzaam zijn in de uitoefening, met name van de RCN. Voor de overige Nederlanders geldt deze eis onverkort. Dat is het thans werkzame systeem. De tewerkstellingsvergunning is een verantwoordelijkheid van de minister van Sociale Zaken en wordt, namens hem, gegeven door de RCN, na overleg met de eilandbesturen. In het bijzonder is voorzien, in afwijking van de Nederlandse wetgeving, in de mogelijkheid dat bijkomend bij het verlenen van de tewerkstellingsvergunningen van de werkgever kan worden geëist dat gedurende de looptijd van de tewerkstellingsvergunning iemand van de eilanden wordt opgeleid om in een volgende fase dezelfde werkzaamheden op het eiland te kunnen verrichten; dit om ervoor te zorgen dat de werkgelegenheid zo veel mogelijk op de eilanden wordt gerealiseerd en er niet steeds in wordt voorzien met tewerkstellingsvergunningen. Tot zover de vragen van mevrouw Wiegman.

Ik dacht de vragen van de heer Bosman over de coördinerende rol, het referendum en het taalregime te hebben beantwoord. De rijkswet personenverkeer zal onder verantwoordelijkheid van de minister voor Immigratie en Asielbeleid tot stand komen. Ik weet dat de ambtelijke voorbereidingen inmiddels ter hand zijn genomen. Er zal nog overleg moeten plaatsvinden met de drie betrokken andere landen, met name over de wederkerigheid in dezen. Ik verwacht dat de minister daarna zo snel mogelijk met een voorstel van rijkswet zal komen.

De heer **Recourt** (PvdA): Voorzitter. Een vraag over de taakopvatting van deze minister: valt de vraag of deze rijkswet een consensusrijkswet moet worden, onder zijn coördinerende verantwoordelijkheid, of ook onder die van minister Leers?

Minister **Donner**: Laten wij nu eerst eens kijken naar de inhoud, dan kunnen wij daarna bezien hoe die tot stand moet komen. Ik gaf u net aan dat er sowieso overleg plaatsvindt met de besturen van de andere landen. Zoals het nu is voorzien en is afgesproken is het vooralsnog geen consensuswet.

De heer **Recourt** (PvdA): Maak ik hieruit op dat het de verantwoordelijkheid van de minister is of het een consensusrijkswet is of een gewone Rijkswet?

Minister **Donner**: Ik zeg u net: het is geen consensusrijkswet. Ik trek het mij niet zozeer aan, maar het is de stand van de afspraken. Dat is ook de normale gang van zaken. Een consensusrijkswet is een uitzonderlijke procedure die andere mogelijkheden biedt. Op dit moment is dat niet de bedoeling.

De heer **Recourt** (PvdA): Maar kan ik de minister hierop aanspreken?

Minister **Donner**: Hoe bedoelt u, mij erop aanspreken?

De heer **Recourt** (PvdA): Wij hebben het al een deel van de middag over de vraag welke minister waarop moet worden aangesproken.

Minister **Donner**: Het is de minister van Immigratie en Asielbeleid die hierop moet worden aangesproken.

Dan kom ik bij de vragen van de heer Recourt. In de eerste plaats zijn vraag naar de lokale identiteitskaart, de zogenoemde *sédula*. Die kaart wordt op de eilanden ook als vreemdelingendocument gebruikt en wordt in 2013 vervangen. Ter vervanging wordt een geheel eigen document ontwikkeld. Er is gekozen voor een eigen document omdat het op de eilanden een eigen functie heeft. Dat is een andere functie dan de nationale identiteitskaart. Dat is een identiteitsbewijs voor Nederlanders, dit is het bewijs dat ook een bepaalde rechtstitel tot verblijf weergeeft. Daarom is het minder voor de hand liggend om de nationale identiteitskaart, die alleen voor Nederlanders afgegeven kan worden, onmiddellijk te gebruiken. Vervolgens zal bezien moeten worden in hoeverre eventueel een nationale identiteitskaart ook gebruikt kan worden als bewijs van identiteit op een aantal punten. Maar die vraag geldt voor iedere regelgeving met betrekking tot het paspoort. Misschien kunnen wij daar nog wat vingerafdrukken in stoppen, dan kunnen wij de discussie weer gelijktrekken.

Vervolgens was er een punt over de vestigingsvergunning. Het is inderdaad het geval dat er op de eilanden een vestigingsvergunning geëist zal worden. Tegelijkertijd zullen met de wetgeving die nu wordt ingevoerd de gronden waarop een vergunning geweigerd kan worden drastisch worden teruggebracht, juist met het oog op de belangen die de heer Recourt schetste. Ook is in het overleg met de eilanden geconcludeerd dat het nu volledig vrijgeven voor concurrentie in de meeste gevallen vermoedelijk niet tot een positieve ontwikkeling zal leiden. De vraag is gesteld of er twee concurrenten moesten komen op het gebied van de mobiele telefonie en de benzinepompen op Saba. Daar is welgeteld één benzinepomp en het is wat zinloos om voor 1200 inwoners een tweede pomp neer te zetten. Je kunt zeggen dat je dit aan de vrije concurrentie moet overlaten, maar ik beluister in de Kamer dat ook bij de partij van de heer Recourt het neoliberale denken, zoals hij dat hier vertegenwoordigt, niet helemaal in de geur van heiligheid verkeert. Er is op dit punt een compromis bereikt dat hem toch moet aanspreken.

De heer **Recourt** (PvdA): Het zal de minister verbazen dat de Partij van de Arbeid realistischer is dan hij denkt, maar liberaal zou ik het niet willen noemen.

Minister **Donner**: Voorzitter. Ik denk dus echt dat het, gegeven de schaal van de eilanden, zinnig is om te gaan kijken naar de praktijk. Bovendien verdient dat ook de voorkeur, omdat deze regeling voor alle drie de eilanden geldt en de omvang van deze eilanden substantieel van elkaar verschilt. Het is met andere woorden voor de vraag of het de concurrentie voor de zittende mensen te veel afschermt van het grootste belang dat wij een beeld krijgen van de praktijk. De minister van Economische Zaken is hiervoor direct verantwoordelijk en ik denk dan ook dat de vrees hiervoor niet echt gegrond is.

Op de vragen over Boek 1 en het draagvlak ben ik ingegaan.

Ik beluister bij de heer Recourt dat hij tevreden is met de regeling van het bestuursrecht, zoals die op de eilanden gaat gelden. Hij knoopte hieraan namelijk de vraag waarom wij het in Nederland ook niet zo gaan doen. Er bestaan valide redenen om dat niet te doen, redenen die ik als minister van Justitie ooit nog met de Kamer mocht wisselen. Door de verschillende kenmerken en eigenschappen van het bestuursrecht enerzijds en het civiel

en strafrecht anderzijds ligt het niet voor de hand om het allemaal onder het cassatieregime van de Hoge Raad te brengen. Nogmaals: op de eilanden ligt dat net weer iets anders.

De heer Recourt en mevrouw Van Gent hebben gesproken over de natuurbescherming. Er is inderdaad voor gekozen om de bestaande verordening voort te laten duren. Die beslissing berust mede op het gegeven dat het gros van de Nederlandse natuurwetgeving sterk wordt beïnvloed door de uitvoering van verplichtingen van Europees recht. Het is onze overweging om die niet onmiddellijk van toepassing te verklaren, met uitzondering van de Cites-verdragen, die wel voor de eilanden zullen gelden.

Op dit moment wordt overlegd over de vraag op welke wijze aan de verantwoordelijkheid van de betrokken ministers invulling moet worden gegeven. Het natuurbeleid tot een kilometer uit de kust blijft in eerste instantie een verantwoordelijk van het eilandsbestuur. Daarbuiten behoort het tot de economische zone en valt het onder de verantwoordelijkheid van het Koninkrijk en in het bijzonder van de Nederlandse regering. Ik heb begrepen dat het overleg over de verdere invulling in volle gang is. Overigens lijkt het mij verstandiger om de minister die verantwoordelijk is voor het natuurbeleid, hierop aan te spreken. Het is namelijk geen onderdeel van de voorliggende wetgeving.

Mevrouw Van Gent vroeg naar het amendement dat zij samen met de heer Remkes heeft ingediend. Ik heb daarover reeds gezegd dat voor de gewetensbezwaren een oplossing zal worden gevonden.

Op het pensioen voor de Rijksvertegenwoordiger ben ik ingegaan.

Mevrouw Van Gent heeft gevraagd of de pensioenleeftijd niet gekoppeld moet worden aan de levensverwachting. De levensverwachting op de eilanden wijkt slechts beperkt af van de Nederlandse levensverwachting. Over het algemeen is de levensverwachting van de bewoners van de eilanden iets korter. De voorliggende regeling betreft verder alleen de verhoging van de pensioenleeftijd naar 65 per 2021. Op dat moment wordt bezien of het gelijkgetrokken zou moeten worden en wel op 66. Ik heb de onderhandelingen zelf gevoerd en daarbij is dit punt niet aan de orde gekomen, onder het mom: het geldt niet in Nederland en hierover hoeven wij het dus niet te hebben.

Als er in Nederland een regeling zou worden getroffen voor verdere verhoging, kunnen wij ook weer met de eilanden gaan praten. Ik heb overigens respect voor de wijze en de voortvarendheid waarmee deze aanpassing wordt ingevoerd. Er is slecht een overgangstermijn geregeld die behelst dat er de eerste drie jaar geen wijziging zal plaatsvinden. In de jaren daarna zullen er staccato verhogingen met twee jaar plaatsvinden. Ik heb wat dit betreft toch een zeker respect voor de wijze waarop en de voortvarendheid waarin deze aanpassing plaatsvindt. Er is een bijzondere overgangstermijn geregeld zodat er in de eerste drie jaar geen wijziging plaatsvindt. In de daaropvolgende jaren vinden er steeds elke twee jaar verhogingen plaats. Hiermee heb ik gereageerd op de gestelde vragen.

De **voorzitter**: Dit is het einde van uw beantwoording?

Minister **Donner**: Ja, tenzij ik vragen vergeten ben.

De heer **Recourt** (PvdA): Ik heb vragen gesteld aan de minister van OCW en wellicht heeft de minister ze daarom niet beantwoord. Het betreft de socialevormingsverplichting.

De **voorzitter**: De minister zou de vraag daarover beantwoorden.

Minister **Donner**: Ik heb op dat punt gewezen. Dat maakt nu juist onderdeel uit van de besprekingen over hoe wij tot één regeling kunnen

komen voor het hele terrein van sociale zekerheid en aanverwante problemen. Dat is voorwerp van die besprekingen.

De **voorzitter**: Dank u voor de beantwoording. Er is nu ruimte voor een korte tweede termijn, gevolgd door een snelle beantwoording door de minister. Ik geef allereerst het woord aan de heer Bosman.

De heer **Bosman** (VVD): Voorzitter. Ik heb niets voor de tweede termijn.

De heer **Recourt** (PvdA): Voorzitter. Vandaag spreken wij voor het eerst met deze minister. Ik dank hem hartelijk voor zijn antwoorden. Hij heeft een inkijk gegeven, vermoed ik, in zijn ambitie voor de komende periode. Hoewel mijn ervaring in deze Kamer niet lang is, heb ik wel enige ervaring opgedaan met de voorgangster van de minister, mevrouw Bijleveld. Los van het transitieproces en los van alle praktische belemmeringen toonde zij een grote betrokkenheid en een zeer grote ambitie. Ik kom die bij deze vragen op een aantal punten minder tegen. Ik noem allereerst mijn wetgeving over het creëren van draagvlak voor, weliswaar aangenomen, wetgeving over het homohuwelijk, abortus en euthanasie. Ik kon de redenering van de minister ook niet volgen. Hij zei dat die wetgeving nu eenmaal gerealiseerd is en er daarvoor geen draagvlak gevonden hoeft te worden. Ik vrees een moeilijke samenwerking in de komende tijd met niet alleen de BES-eilanden maar alle eilanden. Dit zijn juist onderwerpen die breed leven en veel weerstand opleveren. De wetten zijn aangenomen en worden dus gewoon uitgevoerd, maar dat wil niet zeggen dat je er niets aan kunt doen. Ik vind het jammer dat het op dat punt aan ambitie lijkt te ontbreken, als ik de minister goed heb beluisterd. Ik vrees een koude toekomst met de warme eilanden.

Op het punt van natuurbeheer verwijst de minister naar zijn collega. Ik vrees dat wij zijn collega's vaak bij deze commissie moeten uitnodigen. Mijn vraag is wat de ambitie is; wil Europees-Nederland een voortrekkersrol vervullen? Wij weten dat nog niet. Wij zullen daarvoor inderdaad de collega van de minister moeten bevragen.

Hetzelfde geldt voor de positie van de Hoge Raad en het bestuursrecht in Nederland. Ik snap dat wij dat niet nu bespreken; dat geef ik direct toe. Ik spreek daarover graag met minister Opstelten. De positie van de Hoge Raad is toch vooral een Nederlandse gelegenheid. Die heeft slechts een zeer bescheiden impact op de BES-eilanden.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Ik dank de minister voor zijn beantwoording. Ik moet zeggen dat ik in de loop van de dag wat ongerust ben geworden. Ik vind dat echt jammer. Wij hebben een soort primair proces gehad van de wetgeving. In dat proces is steeds gezegd door verschillende woordvoerders, van links tot rechts, dat het erop aankomt hoe de uitwerking gaat plaatsvinden. Ik snap best dat die wetgeving prioriteit had, maar mij valt mij op dat we ondertussen met een situatie worden geconfronteerd waarin er nog heel veel dingen moeten worden uitgewerkt. De mensen op de eilanden merken daardoor dat het allemaal nog een beetje zweeft. Deze nieuwe staatkundige verhoudingen dreigen versnipperd te raken over verschillende departementen, terwijl we hebben gezegd dat alle wetgeving voor de BES-eilanden zou worden geëvalueerd en dat het tijdens de evaluatie mogelijk zou zijn om de status van openbaar lichaam te wijzigen. Die afspraken zijn zo gemaakt en houden dus in dat er ook een soort coördinatie plaatsvindt en er overzicht blijft. Als het daarop aankomt, ben ik niet helemaal gerust. Ik vraag mij namelijk af of we geen «kastje-naar-de-muursituatie» krijgen. Ik wacht wel gewoon die halfjaarlijkse rapportages naar analogie van de rapportages van de Rijksvertegenwoordiger af, maar ik wil ook wel eens een glashelder overzicht krijgen van de termijnen waarop de wetten en de gemaakte afspraken zichtbaar op de eilanden geïmplementeerd zijn. Dan gaat het

natuurlijk over onderwijs, sociale zaken, volkshuisvesting, jeugd en gezin en de samenhangende regeling waarover de minister sprak. Wat mij betreft is dit allemaal op 1-1-11 klaar en liggen we niet sinds 10-10-10 in een soort hangmatje en laten we het allemaal op zijn beloop. Ik moet eerlijk zeggen dat ik daar helemaal niets voor voel. Ik merk zelfs dat het mij een beetje irriteert, want juist nu komt het er echt op aan. Heeft alles nog wel topprioriteit? Versnipper het niet te veel? Dit vraag ik mij af. Ik krijg hierover graag helderheid.

Eerder heb ik met de heer Bas Jan van Bochove van het CDA, die inmiddels weer mijn collega is, aandacht voor de natuur gevraagd. Er zijn moties over aangenomen. Daarop is gezegd: we houden de vinger aan de pols. Dat is uitermate belangrijk, maar nu lijkt het erop dat we van voren af aan moeten beginnen. Ik heb alleen geen zin om mij aan het lijntje te laten houden. Dat accepteer ik ook niet. Voor mij is het misschien nog te doen, maar wij hebben ook met de bewoners daar de afspraak dat er serieus aandacht aan dit soort zaken wordt besteed. Ik wil dus opheldering over de duur van een en ander, want de minister zegt nu weer dat het is gerelateerd aan Nederlandse regelgeving en dat het niet kan, omdat het allemaal Europees is. Dat is ook een beetje selectief winkelen! Het overleg is in volle gang, maar waar het overleg over gaat, waar het toe gaat leiden en wanneer we daarover eens duidelijkheid krijgen, wordt er niet bij gezegd. Dat is mij allemaal te gemakkelijk. Als ik daarover nu geen opheldering krijg, voel ik mij toch genoodzaakt om daar woensdag dan maar een Kameruitspraak over te vragen. Ik laat het hier namelijk gewoon niet bij zitten; laat ik het zo formuleren.

Ik heb nog een vraag over het verschil in rechtspositie. Ik begrijp natuurlijk best dat er nu mensen op de Antillen zitten die te maken hebben met een Nederlandse rechtspositie. Dat kun je niet in een klap veranderen. Als mensen uit Nederland zich van de eilanden terugtrekken en Antillianen de zaken daar meer gaan bestieren, ontstaat alleen de situatie dat zij dat tegen slechtere arbeidsvoorwaarden dan nu doen. Je kunt je dus afvragen wat voor een effect dit heeft, wil je de juiste mensen op de juiste plek krijgen. Ik heb eerder na bezoeken aan de Antillen begrepen dat onderwijzend personeel soms moeilijk te krijgen is. Dat heeft alles te maken met de arbeidsrechtelijke positie, dus de arbeidsvoorwaarden die men daar geboden krijgt. We moeten natuurlijk niet krijgen dat het daardoor allemaal niet beter wordt dan het nu is. Ook daarover wil ik graag een visie van de minister.

Ik ben blij dat de Rijksvertegenwoordiger zo nodig zelf homohuwelijken gaat sluiten. Het moet natuurlijk geen onderdeel van een soort trucje worden dat ambtenaren allemaal moeite zeggen te hebben met het sluiten van dergelijke huwelijken. Dat vind ik geen goeie zaak. Dus ik wil graag een beetje concrete doelstellingen. Ik heb het ook al aan de minister van Onderwijs gevraagd. Ik wil concrete termijnen wanneer zaken daar werkelijk gaan werken, want ik vind het nu echt iets te gemakkelijk. Ik wil ook opheldering over die totale evaluatie, waar wij ook coördinatie en overzicht moeten houden. Na die evaluatie kan er namelijk – ik zeg niet dat dat gebeurt – een wijziging plaatsvinden van de status van openbaar lichaam. Daarvoor moet je wel overzicht hebben.

De **voorzitter**: Kan de minister meteen antwoorden?

Minister **Donner**: Voorzitter. De laatste lijst sluit weinig aan bij de lijst in eerste instantie en zou wellicht een korte schorsing rechtvaardigen, maar ik zal proberen om onmiddellijk te antwoorden.

De heer Recourt beluistert bij mij weerstanden op het punt van de ambities en meet dat af aan één punt, namelijk wetgeving. Als men zo bezorgd is over draagvlak, zou ik menen dat de Kamer zich er dan eerst van op de hoogte had moeten stellen wat het draagvlak is voordat men dat er bij amendement aan toevoegde. Dat was de reden waarom de

minister die zo betrokken was zelfs de weerstand had om ten stelligste die amendementen te ontraden. Dus wat dat betreft geloof ik niet dat u bij mij iets anders kunt beluisteren op dit terrein dan bij de staatssecretaris. Het is nu inderdaad het verstandigst om niet daar hele campagnes te gaan voeren: nu heeft de Nederlandse wetgever gedaan en moet u het nog leuk vinden ook, om op die wijze draagvlak te verkrijgen. Nee, dat zullen wij nu op een natuurlijke wijze tot stand moeten laten komen. Zoals bij veel dingen, kun je niet het denken van mensen door wetgeving veranderen, ook niet door campagnes. Ik meen dat dit nu juist, vanuit de vraag die u heeft hoe wij zo goed mogelijk ook rekening houden met de situatie op de eilanden, de meest verantwoorde wijze is om hiermee om te gaan. Als het gaat om het specifieke punt van het natuurbeleid – dat geldt ook ten aanzien van een aantal punten die mevrouw Van Gent aan de orde stelt – is dat inderdaad waar de Kamer, de wetgever, voor gekozen heeft. Er is niet één minister die verantwoordelijk is voor de BES-eilanden. Men heeft bewust gekozen voor deze structuur, waarin dat op de verschillende terreinen onderdeel is van het beleid van de afzonderlijke ministers. De Kamer kan ervoor kiezen om één commissie in te stellen, maar de Kamer kan dan niet denken: nu hebben wij één minister aan wie wij alle vragen kunnen stellen. U kunt mij alle vragen stellen, maar dan zal ik met ieder van die vragen terug moeten gaan, zoals ik u net heb aangegeven, naar de verantwoordelijke ministers. Derhalve zal de Kamer zich op dat soort terreinen moeten verstaan met de afzonderlijke ministers. Dat geldt dus ook op een aantal punten die mevrouw Van Gent noemde. Ik meen toch dat haar verwijten niet terecht zijn. Dat overzicht kan zij krijgen. Op wetten.nl kunt u precies de stand zien van de verschillende wetgeving. Een deel van die wetgeving, als het gaat om de AOV en de onderstand, treedt in werking of is inmiddels zelfs al in werking getreden op 10–10, dus dat is geen probleem meer. Op andere terreinen – dat kan men lezen uit de wetgeving die wij hier hebben – zijn geen voorzieningen getroffen en is men nu bezig om voorzieningen te treffen. Als de Kamer wil weten wat de precieze stand is, zal zij nu en in de toekomst die vragen moeten richten tot de verantwoordelijke ministers. Zij kan ze tot mij richten, maar dan zal ik geen glasheldere antwoorden kunnen geven. Dan zal ik iedere keer terug moeten gaan. Men kan niet plotseling de staatsrechtelijke verhoudingen veranderen in Nederland als het gaat om de verantwoorde-lijkheden omdat de Kamer één commissie heeft ingesteld. Daarom is het best als wordt gezegd: u had zich voorgenomen om de vinger aan de pols te houden, maar dan moet u die aan de goede pols houden. Ik ben dat niet als het gaat om het natuurbeleid. Dat is de minister van Economische Zaken.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter, ik maak hier bezwaar tegen. Ik heb een vraag gesteld over de samenhangende regeling waar de minister zelf over is begonnen. Hierin wordt een aantal essentiële zaken geregeld. Het is mij niet duidelijk wanneer deze samenhangende regeling in werking treedt, wat het budget zal zijn en of het geld geoormerkt zal worden. Ik begrijp de formaliteiten heel goed. Wij zijn al jarenlang bezig met wetgeving. Mij gaat het om de uitwerking in de praktijk. Ik mag de minister hierop aanspreken.

Minister **Donner**: Nee.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Op de samenhangende regeling mag ik de minister aanspreken, want hij is daar zelf over begonnen.

Minister **Donner**: Ik ben hierover begonnen in antwoord op vragen die u had. Ik heb u glashelder verwezen naar de bewindspersoon die u hierop moet aanspreken. Dat is de structuur waarvoor deze Kamer gekozen heeft. U kunt mij ook niet aanspreken op het buitenlands beleid van Nederland

of op andere onderwerpen die u erbij wilt hebben. Dit is de structuur waarvoor de Kamer gekozen heeft. Prima als men één commissie heeft; dat is alleszins te billijken. Ik heb gezegd waar men de vragen moet neerleggen. Ik kan ze niet beantwoorden, ik kan er ook geen verantwoording over afleggen. Ik geef alleen maar aan welke afspraken ik als minister van SZW indertijd gemaakt heb. Daarom kan ik deze antwoorden geven. Volgens de gekozen structuur moet de Kamer zich met haar vragen richten tot de verantwoordelijke minister.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ten aanzien van de samenhangende regeling – dit betreft SZW, OCW, volkshuisvesting en wat voorheen Jeugd en Gezin was – zei de minister dat hij daar zelf mee te maken had. Ik stel een concrete vraag: wanneer treedt deze regeling in werking en wat zal het budget zijn? Mijn algemene punt is dat het volstrekt niet helder is – ik doe niet aan bezigheidstherapie – wanneer een aantal concrete zaken voortvloeiend uit de wetgeving op de eilanden in werking zal treden. Daar maak ik bezwaar tegen. Bovendien kunnen wij bij de evaluatie van de wetgeving nog besluiten om te kiezen voor een andere status van het openbaar lichaam. Er zal dus enige coördinatie moeten plaatsvinden. Of blijft een en ander lekker in de lucht hangen?

De **voorzitter**: Minister, u mag nog antwoorden en daarna sluiten wij deze discussie af.

Minister **Donner**: Mevrouw Van Gent heeft antwoord gekregen op iedere vraag ten aanzien van waar de stromen vandaan kwamen. Ik heb haar gezegd waar zij met haar vragen terecht kan voor een concreet antwoord. Mevrouw Van Gent, u kunt deze antwoorden niet van mij krijgen. Ik heb alleen aangegeven wat ik in dezen weet als voormalig minister van SZW. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is hier niet bij betrokken. Ik heb ook aangegeven dat wetgeving die van toepassing is op zaken als de AOV en onderstand in werking is, dat de bedragen zijn aangepast en dat men overigens ten aanzien van specifieke wetgeving terecht kan op «wetten.nl» om te bezien wat van toepassing is. Mevrouw Van Gent wil een samenhangend overzicht hebben. Ik heb de Kamer het verslag van de Rijksvertegenwoordiger toegezegd. Dit is uitgesplitst naar de afzonderlijke departementen. Hierin kan men de informatie vinden. Voor het overige hebben regering en Kamer als wetgever gekozen voor een opzet waarin dit niet langer verantwoord wordt door de minister van BZK. Men kan vragen blijven stellen, maar men zal geen antwoord van mij krijgen. Dan moet men tot een andere regeringsvorm komen waarbij de minister van BZK het hele terrein verantwoordt.

De **voorzitter**: Ik wil deze discussie graag afronden. Naar ik begrepen heb, heeft de vorige voorzitter van deze commissie een notitie over deze zaak toegezegd. Dit lijkt mij een interne zaak die wij nog zullen bespreken.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter, deze minister gaat zelf ook over een aantal terreinen. Misschien kan hij dan ten aanzien van de terreinen die hem betreffen aangeven wanneer wij daarover helderheid krijgen.

Minister **Donner**: De terreinen die mij betreffen, betreffen de inrichting van het binnenlands bestuur op de eilanden. Ze zijn verantwoord in de wetgeving zoals deze hier voorligt. Op dit punt heb ik van mevrouw Van Gent geen nadere vragen gehoord, behoudens vragen over de rechtspositie van de ambtenaren van de RCN. Deze rechtspositie is op dit moment voorwerp van cao-onderhandelingen op de eilanden. Dus voor het overige: deze Kamer, regering en wetgever hebben gekozen voor een

opzet waarin deze onderdelen niet langer verantwoord worden door de minister van BZK. Mevrouw Van Gent kan de vragen blijven stellen, maar zij kan geen antwoord van mij krijgen, want dan zou u inderdaad tot een andere regeringsvorm moeten komen, waarbij de minister van BZK het gehele terrein verantwoord.

De **voorzitter**: Ik wil deze discussie graag afronden, ook omdat ik begrepen heb dat de vorige voorzitter van deze vaste commissie een notitie heeft toegezegd over deze zaak. Het lijkt me dan ook een interne zaak om die te bespreken.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ja maar, voorzitter, deze minister gaat zelf ook over een aantal terreinen. Hij kan dus misschien aangeven wanneer wij helderheid krijgen over de terreinen die hem betreffen.

Minister **Donner**: De terreinen die mij betreffen, betreffen de inrichting van het binnenlands bestuur op de eilanden. Die is verantwoord in de wetgeving die hier voorligt. Op dat punt heb ik van mevrouw Van Gent geen nadere vragen gehoord, behoudens dan als het gaat om de rechtspositie van de ambtenaar van de RCN. Die rechtspositie is op dit moment voorwerp van cao-onderhandelingen op de eilanden. Voor het overige ga ik op dit terrein over hetzelfde als waar ik ten aanzien van gemeentelijk beleid over ga, namelijk de inrichting en het functioneren van het bestuur. Voor het overige zijn de inhoudelijke beleidsterreinen onderwerp van de afzonderlijke departementen.

De heer **Recourt** (PvdA): Mijn vraag betreft het draagvlak. Volgens mij ontraadde de ambtsvoorganger van de huidige minister, mevrouw Bijleveld, het amendement juist vanwege het draagvlak. De minister zegt dat het denken niet verandert door wetgeving, noch door campagnes. Is hij van mening dat het denken wel op een andere manier kan worden beïnvloed of aangestuurd?

Minister **Donner**: Ik geloof dat de heer Recourt zelf degene was die onder andere verwees naar de recente uitspraken van het bestuur van Saba op dit punt. Die geven aan dat op zichzelf dit soort wetgeving een eigen werking heeft. Wil die uiteindelijk vrucht dragen, dan moeten we het inderdaad overlaten aan de autoriteiten en besturen daar. We moeten niet vanuit Nederland proberen om met een campagne te komen die in wezen daar het beeld zal scheppen: eerst hebben ze ons de wetgeving opgedrongen en nu komen ze met een campagne van Postbus 51 dat we die wetgeving nog leuk moeten vinden ook. Je moet het nu overlaten aan de wijze waarop dit soort zaken normaal hun gang vinden. Daarmee heb ik naar ik meen alle vragen beantwoord.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik had nog een vraag gesteld over de verschillen in rechtspositie, gerelateerd aan het verkrijgen van gekwalificeerd personeel.

Minister **Donner**: Ik gaf mevrouw Van Gent zojuist al aan dat op dit moment de rechtspositieregeling onderwerp is van cao-besprekingen op de eilanden. Voor de ambtenaren bij de RCN zal vermoedelijk één cao gaan gelden, naar de regels zoals die zijn. Ik weet niet wat precies de inhoud daarvan is. Daarnaast zullen er inderdaad tijdelijk ambtenaren gedetacheerd worden vanuit Nederland. Zij zullen de rechtspositieregeling houden die zij hier hebben. Dat is eigen aan detachering, juist omdat we in deze situatie ambtenaren vanuit Nederland daar moeten hebben maar het niet aangaat om te zeggen: u kunt daar wel naartoe, maar dan geldt voor u de rechtspositieregeling die daar geldt. Omgekeerd gaat het ook niet aan om daar binnen het totaal van rechtsposities die op

de eilanden gelden, één categorie ambtenaren te hebben voor wie het geheel volgens Nederlandse rechtspositie geregeld wordt. Dat scheidt spanningen die niet nodig en niet wenselijk zijn.

De **voorzitter**: Dank u wel.

Ik sluit het wetgevingsoverleg over de BES-eilanden. Ik dank de minister en zijn ambtenaren voor de beantwoording van alle vragen. Ik dank de Kamerleden voor hun inbreng.

Voor de luisteraars en kijkers meld ik dat dit overleg een plenaire afronding kent, en wel aanstaande woensdagavond. Er staat daarvoor een tijd ingepland, maar we weten niet zeker of die gehaald zal worden, dus die zal ik hier niet noemen.

Sluiting 15.38 uur.